

Deklaracja szczytu walijskiego

Złożona przez Szefów Państw i Rządów uczestniczących w posiedzeniu Rady Północnoatlantyckiej
w Walii 5 września 2014 r.

(tłumaczenie robocze)

1. My, Szefowie Państw i Rządów państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego, zebraliśmy się w Walii w tym zwrotnym momencie z punktu widzenia euroatlantyckiego bezpieczeństwa. Agresywne działania Rosji przeciwko Ukrainie wystawiły naszą wizję Europy, – która jest jednością, która jest wolna, i w której panuje pokój – na ciężką próbę. Wyzwaniem dla naszego bezpieczeństwa jest również rosnąca niestabilność w naszym południowym sąsiedztwie, od Bliskiego Wschodu po Afrykę Północną, a także ponadnarodowe i wielowymiarowe zagrożenia. Wszystko to może mieć długoterminowe konsekwencje dla pokoju i bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim i stabilności na świecie.
2. Sojusz pozostaje źródłem stabilności w tym nieprzewidywalnym świecie. Razem, jako silne demokracje, jesteśmy zjednoczeni w wypełnianiu naszych zobowiązań wynikających z traktatu północnoatlantyckiego oraz z celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych. Opierając się na solidarności i jedności Sojuszu oraz niepodzielności naszego bezpieczeństwa, NATO niezmiennie tworzy transatlantyckie ramy silnej obrony kolektywnej oraz stanowi kluczowe forum konsultacji i decyzji sojuszników. Najważniejszym obowiązkiem Sojuszu jest ochrona i obrona naszego terytorium oraz ludności przed atakiem, co przewidziano w artykule 5 traktatu północnoatlantyckiego. Jak zapisano w deklaracji transatlantyckiej (*Transatlantic Declaration*), którą dziś przyjęliśmy, jesteśmy zaangażowani w dalsze wzmocnianie więzi transatlantyckich i dostarczanie odpowiednich zasobów, zdolności i woli politycznej niezbędnych do zapewnienia, że nasz Sojusz jest gotowy do sprostania wszelkim wyzwaniom. Pozostajemy w gotowości do wspólnego, zdecydowanego działania w obronie wolności i wspólnych wartości: wolności indywidualnej, praw człowieka, demokracji i rządów prawa.
3. Dzisiaj potwierdzamy zaangażowanie w realizację wszystkich trzech kluczowych zadań przewidzianych w koncepcji strategicznej: obrony kolektywnej, zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa kooperatywnego. Tutaj, w Walii, podjęliśmy decyzje, które mają na celu sprostanie wyzwaniom obecnym i przyszłym. Potwierdzamy silne zaangażowanie w obronę kolektywną i zapewnianie poczucia bezpieczeństwa wszystkim sojusznikom; dostosowujemy nasze operacje, w tym także w Afganistanie, odpowiednio do osiągniętych postępów i pozostających przed nami wyzwań; wzmocniamy partnerstwa z państwami i organizacjami na całym świecie, aby razem skuteczniej budować bezpieczeństwo.
4. Każdego dnia nasze siły zapewniają bezpieczeństwo, będące podstawą naszego dobrobytu i sposobu życia. Składamy hołd wszystkim odważnym mężczyznom i kobietom z państw sojusznicznych i partnerskich, którzy pełnili i pełnią służbę w ramach operacji i misji dowodzonych przez NATO. Mamy doznany dług wdzięczności u wszystkich, którzy stracili życie lub odnieśli rany i szczerze współczujemy ich rodzinom oraz bliskim.
5. W celu zapewnienia gotowości Sojuszu do sprawnego i stanowczego reagowania na nowe wyzwania dla bezpieczeństwa, zatwierdziliśmy dzisiaj Plan Gotowości NATO (*Readiness Action Plan*). Zawiera on spójny i wszechstronny pakiet niezbędnych środków reagowania na zmiany w środowisku bezpieczeństwa na granicach NATO i na innych obszarach ważnych dla NATO. Stanowi on odpowiedź na wyzwania rzucone przez Rosję oraz ich strategiczne konsekwencje. Odpowiada on na ryzyka i zagrożenia wywodzące się z naszego południowego sąsiedztwa, z Bliskiego Wschodu i Afryki

Północnej. Plan umacnia obronę kolektywną NATO. Poprawia też nasze zdolności zarządzania kryzysowego. Przyczyni się on do utrzymania NATO, jako silnego, gotowego, solidnego i odpowiednio reagującego Sojuszu zdolnego do sprostania bieżącym i przyszłym wyzwaniom, gdziekolwiek się pojawią.

6. Elementy Planu obejmują środki odnoszące się zarówno do nieustannej potrzeby zapewniania bezpieczeństwa sojusznikom, jak i strategicznej adaptacji sił i środków wojskowych (*military strategic posture*) Sojuszu.
7. Środki zapewniania bezpieczeństwa obejmują ciągłą obecność w powietrzu, na lądzie i na morzu oraz znaczące ćwiczenia wojskowe we wschodniej części Sojuszu – obie na zasadzie rotacyjności. Gwarantują one realizację podstawowego wymogu zapewniania poczucia bezpieczeństwa i odstraszania oraz umożliwiają elastyczną i dostosowaną pod względem skali odpowiedź na zmieniającą się sytuację bezpieczeństwa.
8. Środki adaptacji obejmują elementy niezbędne do zapewnienia pełnej zdolności Sojuszu do sprostania wyzwaniom w obszarze bezpieczeństwa, w których obliczu może on stanąć. Planujemy znaczące wzmocnienie zdolności naszych Sił Odpowiedzi NATO (*NATO Respons Force*, NRF) przez utworzenie pakietu sił zdolnych do szybkiego przemieszczania się i reagowania na potencjalne wyzwania i zagrożenia. W ich ramach utworzone zostaną Siły Natychmiastowego Reagowania NATO (*Very High Readiness Joint Task Force*, VJTF), nowe sojusznicze siły połączone, zdolne do rozmieszczenia w ciągu kilku dni i udzielenia odpowiedzi na pojawiające się wyzwania, szczególnie na peryferiach terytorium NATO. Grupa składać się będzie z komponentu lądowego z odpowiednimi siłami powietrznymi, morskimi i specjalnymi. Gotowość elementów VJTF będzie sprawdzana w ramach ćwiczeń ogłaszanych z krótkim wyprzedzeniem. Ustanowimy również trwającą przez cały czas obecność odpowiednich elementów dowodzenia i kierowania, wraz ze środkami wsparcia, na terytoriach wschodnich sojuszników, z rotacyjnym udziałem ze strony sojuszników, skoncentrowaną na planowaniu i ćwiczeniu scenariuszy kolektywnej obrony. W razie potrzeby zagwarantują one również wzmocnienie państw sojuszniczych położonych na peryferiach NATO w celu odstraszania i kolektywnej obrony. Zwiększymy też zdolność NATO do szybkiego i skutecznego wzmocnienia tych sojuszników, w tym przez przygotowanie infrastruktury, wyprzedzające rozmieszczenie sprzętu i zasobów oraz wyznaczenie określonych baz. Odpowiednie wsparcie ze strony państwa-gospodarza (*host nation support*) będzie istotne w tym względzie. Zapewnimy ponadto odpowiednią gotowość i zwartość naszych sił sojuszniczych, niezbędną do prowadzenia pełnego zakresu misji, w tym odstraszania przed agresją na członków NATO i demonstrowania gotowości do obrony terytorium NATO. Wzmocnimy Stałe Morskie Siły Zadaniowe (*Standing Naval Forces*), aby wspierać morską świadomość sytuacyjną i móc prowadzić pełne spektrum konwencjonalnych operacji morskich.
9. Zadbamy o to, aby obecna Struktura Dowodzenia NATO pozostała silna, sprawna i zdolna do realizacji wszystkich elementów skutecznego dowodzenia i kierowania w odniesieniu do wielu wyzwań jednocześnie; również poprzez działania o charakterze regionalnym, mające na celu wykorzystywanie wiedzy dostępnej na poziomie regionalnym i wzmocnianie świadomości sytuacyjnej. Zaangażowani sojusznicy podniosą gotowość i zwiększą zdolności Dowództwa Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego i wzmocnią jego rolę jako centrum współpracy regionalnej. Wzmocnimy nasz wywiad i świadomość strategiczną oraz ponownie położymy nacisk na planowanie wyprzedzające.
10. Przygotujemy i wzmocnimy program ćwiczeń ze wzmożonym naciskiem na ćwiczenie scenariuszy kolektywnej obrony, z uwzględnieniem całościowej odpowiedzi na złożone scenariusze cywilno-wojskowe. Inicjatywa Sił Połączonych (*Connected Forces Initiative*, CFI), którą uzgodniliśmy w Chicago, będzie pomocna w zapewnieniu pełnej spójności szkoleń i ćwiczeń w Planie Gotowości NATO.
11. Rozwój i wdrażanie środków adaptacji będą prowadzone z uwzględnieniem ewoluującego środowiska strategicznego w regionach, które nas niepokoją, w tym na wschodnich i południowych peryferiach Sojuszu, co będzie uważnie monitorowane, oceniane i przygotowywane.

12. Powierzyliśmy naszym Ministrom Obrony zadanie nadzorowania szybkiego i sprawnego wdrożenia Planu Gotowości NATO, co zacznie się natychmiast.
13. Zadbamy o to, aby NATO było w stanie skutecznie zaradzić specyficznym wyzwaniom związanym z zagrożeniami wojny hybrydowej, w ramach której stosuje się szeroki zakres jawnych i skrytych działań militarnych, paramilitarnych i cywilnych w sposób ściśle zintegrowany. Kluczową sprawą jest posiadanie przez Sojusz narzędzi i procedur niezbędnych do skutecznego odstraszenia i reagowania na zagrożenia wojny hybrydowej oraz możliwości wzmocnienia sił poszczególnych państw. Do powyższego należy również wzmocnienie strategicznej komunikacji, opracowanie scenariuszy ćwiczeń uwzględniających zagrożenia hybrydowe i wzmocnienie koordynacji pomiędzy NATO i innymi organizacjami, zgodnie z odpowiednimi decyzjami, z myślą o poprawie wymiany informacji, konsultacjach politycznych i koordynacji międzysztabowej. Z zadowoleniem przyjmujemy utworzenie akredytowanego przez NATO Centrum Doskonalenia Komunikacji Strategicznej na Łotwie (*NATO-accredited Strategic Communications Centre of Excellence*), które stanowi znaczący wkład w wysiłki NATO w tym obszarze. Poleciliśmy, aby prace nad wojną hybrydową były poddawane przeglądowi równoległe z wdrażaniem Planu Gotowości NATO.
14. Zgadzamy się na odwrócenie trendu obniżania wydatków budżetowych na obronność, ich najbardziej efektywne wykorzystanie oraz bardziej zbalansowany podział naszych kosztów i odpowiedzialności. Nasze bezpieczeństwo i obronność zależą zarówno od tego, jak wiele wydamy, jak i od tego, w jaki sposób. Zwiększone inwestycje powinny być ukierunkowane na nabycie naszych priorytetowych zdolności, a sojusznicy powinni również wykazywać wolę polityczną do zapewnienia potrzebnych zdolności i do rozmieszczania sił, kiedy są potrzebne. Fundamentem dla zapewnienia potrzebnych zdolności jest silny przemysł obronny w całym Sojuszu, w tym silniejszy przemysł obronny w Europie i szersza współpraca w tym sektorze w Europie oraz po obu stronach Atlantyku. Wysiłki NATO i UE mające na celu wzmocnienie zdolności obronnych uzupełniają się wzajemnie. Uwzględniając bieżące zobowiązania, kierujemy się następującymi przemyśleniami:
- Sojusznicy, którzy realizują obecnie wytyczne NATO, aby przeznaczać minimum 2 proc. Produktu Krajowego Brutto (PKB) na obronność, będą dążyć do utrzymania tego poziomu. I podobnie, sojusznicy przeznaczający ponad 20 proc. swojego budżetu obronnego na zasadnicze uzbrojenie, w tym na powiązane z nim badania i rozwój, również będą dążyć do utrzymania tego poziomu.
 - Sojusznicy, którzy przeznaczają obecnie mniejszy odsetek PKB na ten cel:
 - wstrzymają wszelkie cięcia w wydatkach na obronność;
 - będą dążyć do zwiększenia rzeczywistych nakładów na obronność wraz ze wzrostem PKB;
 - będą dążyć do osiągnięcia przewidzianego w wytycznych progu 2 proc. w ciągu dekady, z myślą o osiągnięciu celów NATO w zakresie zdolności (*NATO Capability Targets*) oraz uzupełnienia luk w zdolnościach NATO.
 - Sojusznicy, którzy przeznaczają obecnie mniej niż 20 proc. rocznych nakładów na obronność na zasadnicze nowe uzbrojenie, w tym na powiązane z nim badania i rozwój, będą dążyć do tego, aby w ciągu dziesięciu lat zwiększyć swoje roczne nakłady inwestycyjne do poziomu 20 proc., lub wyższego, całkowitej sumy nakładów na obronność.
 - Wszyscy sojusznicy:
 - zapewnią, aby ich siły lądowe, powietrzne i morskie spełniały uzgodnione wytyczne NATO w zakresie zdolności do rozmieszczania sił i ich utrzymania oraz inne uzgodnione parametry wyjściowe;
 - zapewnią, aby ich siły zbrojne mogły działać razem w sposób efektywny, w tym poprzez wdrożenie uzgodnionych standardów i doktryn NATO.

15. Sojusznicy będą corocznie dokonywać przeglądu postępu. Powyższa kwestia będzie dyskutowana na przyszłych spotkaniach Ministrów Obrony oraz poddana przeglądowi przez Szefów Państw i Rządów na przyszłych szczytach.
16. W najbardziej zdecydowany sposób potępiamy eskalującą, nielegalną interwencję zbrojną Rosji na Ukrainie i domagamy się, aby Rosja powstrzymała swoje działania i wycofała swoje siły z terytorium Ukrainy oraz z pozycji wzdłuż ukraińskich granic. Pogwałcenie suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy stanowi poważne naruszenie prawa międzynarodowego i istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Nie akceptujemy i nie zaakceptujemy nielegalnej i nieuprawnionej „aneksji” Krymu przez Rosję. Domagamy się, aby Rosja przestrzegała prawa międzynarodowego oraz swoich międzynarodowych obowiązków; zakończyła bezprawną okupację Krymu; powstrzymała się od agresywnych działań przeciwko Ukrainie; wycofała swoje wojska; wstrzymała przepływ uzbrojenia, wyposażenia, ludzi i pieniędzy przez granicę dla separatystów i zaprzestała podsycania napięcia wzdłuż granicy oraz na terytorium Ukrainy. Rosja musi użyć swojego wpływu na separatystów, aby doprowadzić do deeskalacji sytuacji i przedsięwziąć określone kroki, aby umożliwić polityczne i dyplomatyczne rozwiązanie, które będzie honorować suwerenność, integralność terytorialną i uznane międzynarodowo granice.
17. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni faktem, że przemoc i brak bezpieczeństwa w regionie spowodowana przez Rosję oraz wspieranych przez Rosję separatystów przyczynia się do pogorszenia sytuacji humanitarnej i materialnych zniszczeń na wschodzie Ukrainy. Niepokoi nas dyskryminacja rdzennych Tatarów Krymskich oraz innych członków lokalnej społeczności na Półwyspie Krymskim. Domagamy się, aby Rosja podjęła działania niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa, praw i swobód wszystkim mieszkańcom półwyspu. Wspomniana przemoc i niepokój doprowadziły również do tragicznego zestrzelenia samolotu pasażerskiego MH17 malezyjskich linii lotniczych 17 lipca 2014 r. Przywołując rezolucję Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ) nr 2166 sojusznicy wzywają wszystkie państwa i organizacje działające w regionie do zapewnienia bezpośredniego, bezpiecznego i nieograniczonego dostępu do miejsca katastrofy MH17, aby umożliwić wznowienie dochodzenia i wywiezienie z miejsca katastrofy wciąż znajdujących się na miejscu szczątków i rzeczy osobistych należących do ofiar. Osoby bezpośrednio i pośrednio odpowiedzialne za zestrzelenie MH17 powinny ponieść odpowiedzialność i stanąć przed wymiarem sprawiedliwości tak szybko, jak to tylko możliwe.
18. Jesteśmy także zaniepokojeni powtarzającym się lekceważącym podejściem Rosji do prawa międzynarodowego, w tym Karty Narodów Zjednoczonych; jej działaniami w stosunku do Gruzji i Mołdawii; pogwałceniem podstawowych układów i zobowiązań w zakresie bezpieczeństwa w Europie, w tym przewidzianych w Helsińskim Akcie Końcowym (*Helsinki Final Act*), uporczywym wstrzymywaniem się od implementacji przez Rosję postanowień Traktatu o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych w Europie (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty*, CFE) oraz wykorzystaniem instrumentów wojskowych i innych w celu wywierania presji na sąsiadów. Jest to zagrożenie dla międzynarodowego porządku opartego na zasadach i stanowi wyzwanie dla euroatlantyckiego bezpieczeństwa. Dodatkowo, taki rozwój sytuacji może mieć długoterminowy wpływ na stabilność w regionie Morza Czarnego, który pozostaje ważnym elementem bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Obecne działania Rosji są sprzeczne z zasadami, zgodnie z którymi tworzone mechanizmy budowania zaufania w regionie Morza Czarnego. Będziemy w dalszym ciągu wspierać, w odpowiednim wymiarze, wysiłki podejmowane przez państwa leżące w regionie Morza Czarnego, ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności.
19. Z racji tego, że Rosja kontynuuje interwencję zbrojną, zbroi separatystów i podsycza niestabilność na Ukrainie, popieramy sankcje nałożone przez Unię Europejską (UE), państwa grupy G7 oraz inne sankcje, które stanowią kluczową część ogólnego, międzynarodowego wysiłku mającego na celu powstrzymanie destabilizującego oddziaływania Rosji, skłonienie jej do deeskalacji sytuacji i wypracowania politycznego rozwiązania kryzysu powstałego w wyniku jej działań. Na wspomniany wysiłek składają się decyzje podjęte przez sojuszników, włącznie z Kanadą, Norwegią i Stanami Zjednoczonymi oraz UE, o ograniczeniu dostępu rosyjskim państwowym instytucjom finansowym do rynków kapitałowych,

ograniczenia w handlu uzbrojeniem, wprowadzeniu restrykcji dotyczących eksportu produktów podwójnego przeznaczenia, ograniczeniu rosyjskiego dostępu do wrażliwych technologii z sektora obrony i energetyki oraz inne środki.

20. Sojusznicy prowadzili, i nadal będą prowadzić w ramach bieżących prac, strategiczną dyskusję dotyczącą bezpieczeństwa euroatlantyckiego i Rosji. Dyskusja ta tworzy grunt dla wizji NATO, obejmującej nasze podejście do Rosji oraz mechanizmy regulujące relacje Sojuszu z Rosją w przyszłości.
21. Przez ponad dwie dekady NATO starało się budować partnerstwo z Rosją, w tym przy użyciu mechanizmu Rady NATO-Rosja (*NATO-Russia Council*), przewidzianych w Akcie Stanowiącym NATO-Rosja (*NATO-Russia Founding Act*) oraz Deklaracji Rzymskiej (*Rome Declaration*). Rosja nie dotrzymała swoich zobowiązań oraz pogwałciła prawo międzynarodowe, niszcząc zaufanie leżące u podstaw naszej współpracy. Decyzje, które podjęliśmy na szczycie, są wyrazem naszego poszanowania dla architektury bezpieczeństwa europejskiego opartej na zasadach (*rule-based European security architecture*).
22. Wciąż uważamy, że partnerstwo między NATO a Rosją, oparte na poszanowaniu prawa międzynarodowego, miałyby strategiczną wartość. Nadal dążymy do kooperatywnych, konstruktywnych relacji z Rosją, w tym budowy wzajemnego zaufania i środków przejrzystości oraz zwiększania wzajemnego zrozumienia podejścia do kształtowania sił i środków NATO i Rosji w odniesieniu do niestrategicznych sił nuklearnych w Europie (*NATO's and Russia's non-strategic nuclear force postures in Europe*), opierając się na naszej wspólnej trosce i interesach związanych z bezpieczeństwem – w Europie, w której każde państwo samodzielnie wybiera własną przyszłość. Żałujemy, że nie istnieją obecnie warunki umożliwiające takie stosunki. Dlatego też decyzja NATO o zawieszeniu wszelkiej praktycznej cywilnej i wojskowej współpracy między NATO a Rosją pozostaje w mocy. Natomiast polityczne kanały komunikacji pozostają otwarte.
23. Sojusz nie zmierza do konfrontacji z Rosją i nie stanowi dla niej zagrożenia. Nie możemy jednak i nie będziemy narażać na szwank zasad, na których opiera się Sojusz i bezpieczeństwo Europy i Ameryki Północnej. NATO jest organizacją przejrzystą i przewidywalną, jesteśmy zdecydowani demonstrować twardość i prężność, jak to robimy od czasu założenia naszego Sojuszu. Charakter relacji Sojuszu z Rosją i nasze dążenie do partnerstwa będzie zależeć od tego, czy będziemy świadkami wyraźnej, konstruktywnej zmiany w działaniach Rosji, czy Rosja będzie przestrzegać prawa międzynarodowego i czy będzie wypełniać międzynarodowe zobowiązania.
24. Niezależna, suwerenna i stabilna Ukraina, budująca demokrację i rządy prawa, ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. W okresie, w którym bezpieczeństwo Ukrainy jest podważane, Sojusz nadal w pełni wspiera suwerenność, niezależność i integralność terytorialną Ukrainy w ramach uznanych międzynarodowo granic. Szerokie poparcie na rzecz rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 68/262 w sprawie integralności terytorialnej Ukrainy (*United Nations General Assembly Resolution 68/262 on the Territorial Integrity of Ukraine*) jest wyrazem międzynarodowego sprzeciwu wobec nielegalnej i bezprawnej „aneksji” Krymu. Dalsza eskalacja agresywnych działań na wschodniej Ukrainie budzi nasze poważne obawy. Jesteśmy świadkami skoordynowanej kampanii przemocy ze strony Rosji i wspieranych przez Rosję separatystów, której celem jest destabilizacja Ukrainy jako suwerennego państwa.
25. Wyrażamy uznanie dla zaangażowania ukraińskiego narodu na rzecz wolności i demokracji oraz jego determinacji do decydowania o własnej przyszłości i kierunku polityki zagranicznej w sposób wolny od zewnętrznych nacisków. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt przeprowadzenia, w jakże trudnych warunkach, wolnych i sprawiedliwych wyborów prezydenckich 25 maja 2014 r. oraz podpisania umowy stowarzyszeniowej (*Association Agreement*) z Unią Europejską 27 czerwca 2014 r., które to świadczą o konsolidacji demokracji Ukrainy oraz potwierdzają jej europejskie aspiracje. Z niecierpliwością oczekujemy w związku z tym na wybory do Rady Najwyższej (*Verkhovna Rada*) w październiku 2014 r.

26. Zachęcamy Ukrainę do dalszego propagowania inkluzywnego procesu politycznego, opartego na demokratycznych wartościach i poszanowaniu praw człowieka, mniejszości i rządów prawa. Z zadowoleniem przyjmujemy plan pokojowy prezydenta Poroszenki (*President Poroshenko's Peace Plan*) i wzywamy wszystkie strony do wypełnienia swoich zobowiązań, w tym tych podjętych w Genewie i Berlinie. Wzywamy Rosję do przystąpienia do konstruktywnego dialogu z rządem ukraińskim. Aktywnie wspieramy ciągle dyplomatyczne wysiłki na rzecz trwałego politycznego rozwiązania konfliktu z poszanowaniem suwerenności, niezależności i integralności terytorialnej Ukrainy w ramach jej uznanych międzynarodowo granic.
27. Wyrażamy uznanie i w pełni popieramy działania innych organizacji międzynarodowych, które wnoszą wkład w deeskalację kryzysu i pokojowe rozwiązanie go, a w szczególności Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz UE. Z aprobatą przyjmujemy sprawne rozmieszczenie Specjalnej Misji Monitorującej OBWE (*Special Monitoring Mission*), która musi mieć możliwość niezakłóconego działania i dostęp do wszystkich regionów Ukrainy, aby w pełni wypełniać swój mandat. Wyrażamy również uznanie dla decyzji Unii Europejskiej w sprawie uruchomienia misji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, której celem jest pomoc Ukrainie w obszarze reform sektora bezpieczeństwa cywilnego, w tym policji, i rządów prawa.
28. Uznając prawo Ukrainy do przywrócenia pokoju i porządku oraz obrony swoich obywateli i terytorium, zachęcamy ukraińskie siły zbrojne i służby bezpieczeństwa do dalszego wykazywania daleko idącej powściągliwości w bieżących działaniach, aby uniknąć ofiar wśród lokalnej ludności cywilnej.
29. Ukraina jest wieloletnim i szczególnym partnerem Sojuszu. Na spotkaniu tutaj, w Walii, mieliśmy okazję spotkać się z prezydentem Poroszenką i wydać wspólne oświadczenie (*joint statement*). Wysoko cenimy dotychczasowy i obecny wkład Ukrainy we wszystkie operacje Sojuszu oraz na rzecz Sił Odpowiedzi NATO. Zachęcamy i w dalszym ciągu będziemy popierać wdrażanie na Ukrainie szeroko zakrojonych reform za pośrednictwem Roczego Programu Narodowego (*Annual National Programme*) w ramach naszego Szczególnego Partnerstwa (*Distinctive Partnership*). Zainicjowaliśmy dodatkowe wysiłki, aby wspierać reformy i transformację sektorów bezpieczeństwa i obrony oraz przyczyniać się do zwiększenia interoperacyjności między siłami Ukrainy i NATO. Wysiłki te mają na celu wzmocnienie ukraińskiej zdolności do zapewniania własnego bezpieczeństwa. Z zadowoleniem przyjmujemy udział Ukrainy w Inicjatywie Interoperacyjności Partnerów (*Partnership Interoperability Initiative*) oraz zainteresowanie rozszerzeniem możliwości współpracy w jej ramach i z niecierpliwością oczekujemy jej przyszłego zaangażowania.
30. Bezprawna okupacja Krymu przez Rosję i jej interwencja wojskowa na wschodniej Ukrainie wzbudziły uzasadnione obawy szeregu innych państw partnerskich NATO w Europie Wschodniej. Sojusznicy będą niezmiennie wspierać prawo swoich partnerów do podejmowania suwerennych i niezależnych decyzji w polityce zagranicznej i polityce bezpieczeństwa, decyzji wolnych od zewnętrznych nacisków i presji. Sojusznicy nie ustają również w swoim poparciu na rzecz integralności terytorialnej, niezależności i suwerenności Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji i Mołdawii.
31. W tym kontekście będziemy nadal wspierać wysiłki na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktów na Kaukazie Południowym oraz w Mołdawii opierając się na wymienionych zasadach i normach prawa międzynarodowego, Kartie Narodów Zjednoczonych oraz Helsińskim Akcie Końcowym. Utrzymywanie się tych przewlekłych konfliktów nadal stanowi przedmiot poważnych obaw i zmniejsza szanse obywateli w regionie do wykorzystania ich pełnego potencjału jako członków społeczności euroatlantyckiej. Wzywamy wszystkie strony do podejmowania konstruktywnych działań na rzecz wzmocnienia politycznej woli dla pokojowego rozwiązania konfliktów w ramach ustanowionych ram negocjacyjnych.
32. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni rosnącą niestabilnością i narastaniem ponadnarodowych i wielowymiarowych zagrożeń w całym regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Są to zagrożenia, które bezpośrednio oddziałują na bezpieczeństwo mieszkających tam ludzi oraz nasze własne bezpieczeństwo. Pokój i stabilność w tym regionie są dla Sojuszu sprawą kluczową. Dlatego podkreślamy potrzebę długotrwałego uspokojenia sytuacji i zakończenia przemocy. Nadal wspieramy uprawnione

aspiracje narodów w tym regionie na rzecz pokoju, bezpieczeństwa, demokracji, sprawiedliwości, dobrobytu i zachowania własnej tożsamości. Będziemy nadal uważnie monitorować sytuację i badać możliwości udzielenia wsparcia NATO dla dwustronnych i międzynarodowych wysiłków na rzecz stabilności i wnosić wkład do reagowania na narastający kryzys w regionie Bliskiego Wschodu oraz płynące stamtąd zagrożenia.

33. Tak zwane Islamskie Państwo Iraku i Lewantu (*Islamic State of Iraq and Levant*, ISIL) stanowi poważne zagrożenie dla Irakijczyków, Syryjczyków, szerszego regionu i dla naszych obywateli. Bezgranicznym oburzeniem przepełniają nas niedawne barbarzyńskie ataki ISIL na ludność cywilną, a w szczególności systematyczne i rozmyślnie branie na cel całych wspólnot religijnych i etnicznych. W najostrejszych słowach potępiamy nacechowane przemocą, tchórzliwe działania ISIL. Jeżeli bezpieczeństwo któregośkolwiek z sojuszników zostanie zagrożone, nie zawahamy się przed podjęciem wszelkich koniecznych kroków służących zapewnieniu kolektywnej obrony. Gwałtowne zaostrenie sytuacji bezpieczeństwa w Iraku i rozszerzające się zagrożenie związane z ISIL podkreślają potrzebę znalezienia politycznego rozwiązania opartego na inkluzywnym rządzie Iraku, składającym się z przedstawicieli różnych religii. Prócz tego, w świetle dramatycznych humanitarnych skutków tego kryzysu i jego reperkusji dla stabilności i bezpieczeństwa regionu, wielu sojuszników już dostarczyło lub oferuje wsparcie na rzecz bezpieczeństwa i wsparcie humanitarne dla Iraku na zasadzie dwustronnej.
34. Potwierdzamy nieustanne zaangażowanie NATO na rzecz partnerstwa między Sojuszem a Irakiem, za pomocą którego przywrócimy nasze wysiłki w celu wsparcia Iraku w budowaniu bardziej skutecznych sił bezpieczeństwa. Partnerstwo to obejmuje, w ramach istniejącego Programu Indywidualnego Partnerstwa i Współpracy (*Individual Partnership and Cooperation Programme*), współpracę w następujących obszarach: dialogu politycznego; edukacji i szkolenia; reagowania na zagrożenie terroryzmem; budowy instytucji sektora obronnego; bezpieczeństwa granic i komunikacji strategicznej. Sojusznicy i partnerzy powinni nadal pomagać w koordynacji wsparcia humanitarnego dla Iraku przez odpowiednie kanały. Z zadowoleniem przyjmujemy rolę, którą odgrywa w tym kontekście Euroatlantyckie Centrum Koordynacji Reagowania na Katastrofy (*Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*). Ponadto uzgodniliśmy, że NATO pomoże skoordynować sojusznicze i partnerskie wsparcie w zakresie bezpieczeństwa dla Iraku; może to również obejmować koordynację transportu lotniczego dostarczającego wsparcie. Jeżeli rząd Iraku wyrazi taką prośbę, NATO jest gotowe rozpatrzyć środki w ramach sojuszniczej Inicjatywy Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa (*Defence and Related Security Capacity Building Initiative*) z myślą o uruchomieniu odpowiednich działań w nieodległym czasie. NATO będzie nadal wspierać dwustronne wysiłki sojuszników i partnerów pozyskując i koordynując, na zasadzie dobrowolności, wsparciowywiadowcze oraz w zakresie obserwacji i rozpoznania. Dodatkowo, sojusznicy podejmą wysiłki na rzecz wzmocnienia współpracy przy wymianie informacji na temat powracających zagranicznych bojowników.
35. Niezmiennie i z poważną troską śledzimy trwający kryzys w Syrii. W najsurowszy sposób potępiamy kampanię przemocy przeciwko ludności syryjskiej ze strony reżimu Assada, która doprowadziła do obecnego chaosu i zniszczeń w tym państwie. Wzywamy syryjski rząd do pełnego przestrzegania wszystkich właściwych postanowień rezolucji RB ONZ oraz natychmiastowego zaangażowania się w autentyczne przemiany polityczne, zgodnie z genewskim komunikatem (*Geneva Communiqué*) z 30 lipca 2012 r. Wierzymy, że wynegocjowana transformacja polityczna jest kluczem do zakończenia rozlewu krwi. Podkreślamy ważną rolę umiarkowanej opozycji w ochronie społeczności przed podwójnym zagrożeniem ze strony tyranii syryjskiego reżimu i ekstremizmu ISIL. Przeszło trzy lata walk mają dramatyczne konsekwencje humanitarne i rosnący wpływ na bezpieczeństwo państw regionu. Mimo możliwych skutków destabilizujących gospodarkę i społeczeństwo, Turcja – członek NATO, nasz partner regionalny Jordania oraz pobliski Liban dobrowolnie przyjmują miliony uchodźców i wysiedlonych Syryjczyków. Rozmieszczenie rakiet Patriot, w celu obrony ludności i terytorium Turcji, jest silną demonstracją zdecydowania i zdolności Sojuszu do obrony i odstraszenia wszelkich potencjalnych zagrożeń, na które wystawiony jest którykolwiek sojusznik.
36. Z zadowoleniem odnotowujemy zakończenie z sukcesem przez Połączoną Misję Organizacji ds. Zakazu Broni Chemicznej (*Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons*, OPCW) i Organizacji

Narodów Zjednoczonych oraz przez sojuszników operacji polegającej na usunięciu i eliminacji deklarowanego przez Syrię uzbrojenia chemicznego, do czego wzywano w rezolucji RB ONZ nr 2118 oraz w decyzjach Rady Wykonawczej OPCW. Sojusznicy z NATO odegrali kluczową rolę w tym sukcesie oraz w samym niszczeniu materiałów chemicznych. Nieustające doniesienia o wykorzystaniu środków chemicznych jako broni w Syrii ciągle budzą nasze najwyższe obawy. Na zniszczenie wciąż czeka dwanaście zakładów produkcji broni chemicznej, a pytanie dotyczące kompletności i dokładności deklaracji Syrii w sprawie broni chemicznej pozostaje wciąż aktualne. Wzywamy rząd Assada do udzielenia odpowiedzi na palące pytania dotyczące jego deklaracji złożonej OPCW, w sprawie zaradzenia wszystkim pozostałym problemom i podjęcia działań mających na celu zapewnienie pełnego wywiązania się z obowiązków wynikających z Konwencji o Zakazie Broni Chemicznej (*Chemical Weapons Convention*), rezolucji RB ONZ nr 2118 oraz decyzji Rady Wykonawczej OPCW.

37. ISIL stało się, ze względu na niedawne rozszerzenie działań na Irak, zagrożeniem transnarodowym. Reżim Assada przyczynił się do powstania ISIL w Syrii oraz jego ekspansji poza to państwo. Obecność ISIL zarówno w Syrii, jak i w Iraku stanowi zagrożenie dla stabilności w regionie. Stało się to podstawową przeszkodą dla politycznego rozwiązania w Syrii oraz niesie ze sobą poważne ryzyko dla stabilności i integralności terytorialnej Iraku. Obywatele Syrii i Iraku oraz innych państw regionu potrzebują wsparcia społeczności międzynarodowej, aby przeciwstawić się temu zagrożeniu. Niezbędne jest skoordynowane, międzynarodowe podejście.
38. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni nieustającą przemocą i pogarszaniem się sytuacji bezpieczeństwa w Libii, które zagraża podważeniem wizji celów, dla których libijscy obywatele tak wiele wycierpieli oraz stanowi ryzyko dla szerszego regionu. Wzywamy wszystkie strony do zaprzestania stosowania przemocy i przystąpienia bez zbędnej zwłoki do konstruktywnych wysiłków na rzecz inkluzywnego dialogu politycznego, będącego w interesie całego libijskiego narodu, w ramach procesu demokratycznego. Uznając centralną rolę ONZ w koordynowaniu międzynarodowych wysiłków w Libii, zdecydowanie popieramy bieżące działania Misji Wsparcia Narodów Zjednoczonych dla Libii (*United Nations Support Mission in Libya*, UNSMIL) mające na celu natychmiastowe zawieszenie broni, zredukowanie napięcia i przyczynienie się do pojednania narodowego. Nasza operacja *Unified Protector* zademonstrowała determinację NATO, wraz z regionalnymi partnerami z państw arabskich, na rzecz ochrony narodu libijskiego. Na podstawie decyzji NATO z października 2013 r., podjętej w ślad za prośbą libijskich władz, pozostajemy w gotowości do wsparcia Libii doradztwem w zakresie budowania instytucji obrony i bezpieczeństwa oraz w rozwijaniu długoterminowego partnerstwa, prowadzącego ewentualnie do udziału Libii w Dialogu Śródziemnomorskim, który byłby naturalnym środowiskiem dla naszej współpracy.
39. Choć w Mali przywrócono porządek konstytucyjny, uznajemy, że działania terrorystyczne i handel bronią, narkotykami i ludźmi w regionie Sahelu i Sahary zagrażają bezpieczeństwu regionalnemu oraz naszemu. Z aprobatą przyjmujemy działania ONZ i podkreślamy znaczenie silnego zaangażowania społeczności międzynarodowej w złożone wyzwania dla bezpieczeństwa i polityki w regionie. W tym kontekście z zadowoleniem odbieramy całościowe strategie Unii Afrykańskiej i UE wobec Sahelu. Podobnie, z aprobatą odnosimy się do solidnego i wiarygodnego zaangażowania militarnego sojuszników w regionach Sahelu i Sahary, które przyczynia się do wzmocnienia suwerenności i integralności terytorialnej zainteresowanych państw afrykańskich oraz do bezpieczeństwa Sojuszu. NATO jest gotowe do zbadania, na prośbę zainteresowanych państw, czy możemy się przyczynić do pokonania tych wyzwań, w pełnej koordynacji z ONZ, UE, wysiłkami regionalnymi i dwustronnymi.
40. W strategicznie ważnym regionie Bałkanów Zachodnich demokratyczne wartości, rządy prawa i relacje dobrosąsiedzkie wciąż odgrywają decydującą rolę w utrzymywaniu trwałego pokoju i stabilności. Sojusz pozostaje w pełni zaangażowany w stabilność i bezpieczeństwo w regionie. Będziemy kontynuować aktywne poparcie dla euroatlantyckich aspiracji państw tego regionu. Sojusznicy i ich partnerzy z Bałkanów Zachodnich aktywnie przyczyniają się do utrzymania regionalnego i międzynarodowego pokoju, również w ramach formatów współpracy regionalnej.

Z zadowoleniem odnotowujemy postępy poczynione przez Serbię w budowaniu silnego partnerstwa z NATO i zachęcamy Belgrad do kontynuowania tej drogi. Z zadowoleniem przyjmujemy również postęp uzyskany w Kosowie i zachęcamy do dalszych wysiłków mających na celu wzmocnienie demokratycznych instytucji i rządów prawa w całym wieloetnicznym Kosowie. Wybory parlamentarne, przeprowadzone 8 lipca 2014 r., były w znacznej mierze zgodne z międzynarodowymi standardami i stanowią ważny kamień milowy. Oczekujemy szybkiego utworzenia reprezentatywnego i inkluzywnego rządu, zaangażowanego w moderowany przez UE dialog Belgrad-Prisztina. Przyjmujemy z aprobatą poprawę sytuacji bezpieczeństwa i postęp osiągnięty na drodze dialogu. Wyrażamy uznanie w odniesieniu do obu stron i ich zaangażowania w porozumienie między Belgradem a Prisztiną z 19 kwietnia 2013 r. i zachęcamy do dalszych prac nad jego pełnym wdrożeniem.

41. Odbiliśmy wczoraj w poszerzonym składzie posiedzenie dotyczące Afganistanu i wspólnie z naszymi partnerami z Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (*International Security and Assistance Force, ISAF*) wydaliśmy Deklarację Szczytu Walijskiego w sprawie Afganistanu (*Wales Summit Declaration on Afghanistan*).
42. Przez ponad dekadę sojusznicy z NATO i państwa partnerskie z całego świata stały ramię w ramię z Afganistanem w największej operacji w historii Sojuszu. Ten bezprecedensowy wysiłek przyczynił się do poprawy globalnego bezpieczeństwa i lepszej przyszłości mężczyzn, kobiet i dzieci w Afganistanie. Oddajemy honor Afgańczykom i członkom kontyngentów międzynarodowych, którzy stracili życie lub odnieśli rany podczas tych działań.
43. Wraz z końcem ISAF w grudniu 2014 r., charakter i zakres naszego zaangażowania w Afganistanie ulegną zmianie. Przewidujemy trzy równoległe, wzajemnie uzupełniające się wymiary działań: w perspektywie krótkoterminowej, sojusznicy i państwa partnerskie NATO pozostaną nadal w gotowości, aby szkolić Afgańskie Narodowe Siły Bezpieczeństwa (*Afghan National Security Forces, ANSF*), doradzać im i je wspierać po 2014 r. za pośrednictwem niebojowej misji *Resolute Support*; w perspektywie średnioterminowej, potwierdzamy nasze zaangażowanie w działania na rzecz utrzymania finansowania ANSF; w perspektywie długoterminowej, zamierzamy nadal działać na rzecz wzmocnienia partnerstwa NATO z Afganistanem. Liczymy na zaangażowanie i współpracę Afganistanu.
44. Zdajemy sobie sprawę ze szczególnego znaczenia pogłębiania regionalnej współpracy i dobrosąsiedzkich relacji dla bezpieczeństwa i stabilności Afganistanu. Nadal jesteśmy zdeterminowani, aby wspierać naród afgański w jego wysiłkach na rzecz budowy stabilnego, suwerennego, demokratycznego i zjednoczonego państwa, w którym panują rządy prawa i zasady dobrego zarządzania (*good governance*), a prawa człowieka chronią wszystkich, w szczególności kobiety, włączając w to ich pełny udział w podejmowaniu decyzji, oraz dzieci. Współpracując z rządem Afganistanu, oraz szerszą społecznością międzynarodową, naszym celem jest, aby nigdy więcej nie być narażonym na ataki ze strony terrorystów wywodzących się z Afganistanu. Nasze zaangażowanie na rzecz Afganistanu będzie kontynuowane.
45. Z uznaniem przyjmujemy udaną realizację misji KFOR (*Kosovo Force*) w ostatnich 15 latach, zgodnie z rezolucją RB ONZ nr 1244. Siły KFOR będą nadal wносить wkład w utrzymanie stabilizacji i bezpiecznego otoczenia oraz swobody poruszania się w Kosowie, w ścisłej współpracy z władzami Kosowa i UE, zgodnie z ustaleniami. Będą ponadto nadal wspierać rozwój pokojowego, stabilnego i wieloetnicznego Kosowa. Sojusz będzie nadal wpierał Siły Bezpieczeństwa Kosowa doradztwem oraz będzie poddawał przeglądowi charakter dalszego wsparcia.
46. Będziemy w dalszym ciągu utrzymywać solidną i wiarygodną zdolność KFOR do realizowania misji. Trwała poprawa sytuacji bezpieczeństwa i skuteczne wdrożenie porozumień osiągniętych w koordynowanym przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną umożliwi również NATO rozważenie możliwej zmiany skali zaangażowania jego sił i środków (*a possible change in its force posture*). Wszelka redukcja obecności oddziałów będzie zależeć od jasnych kryteriów i wskaźników i będzie oparta o wypełnianie warunków, a nie o kalendarz.

47. Operacja *Active Endeavour* w rejonie Morza Śródziemnego będzie podlegać procesowi dalszego dostosowywania w celu sprostania ewoluującemu ryzykom w obszarze bezpieczeństwa w tym regionie, który ma dla Sojuszu strategiczne znaczenie. Piractwo mające swoje źródło w Somalii nie zostało wyplenione. NATO przyczyniło się do znaczącej redukcji działalności pirackiej u wybrzeży Somalii za pośrednictwem operacji *Ocean Shield*, działając we współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z UE oraz z innymi państwami, zgodnie z odpowiednimi, podjętymi wcześniej decyzjami. Uzgodniliśmy, że będziemy kontynuować zaangażowanie NATO w działania mające na celu zwalczanie piractwa u wybrzeży Somalii do końca 2016 r., wykorzystując skoncentrowaną obecność do optymalizacji wykorzystania zaangażowania NATO. Obie wspomniane operacje przyczyniają się do wzmocnienia morskiej świadomości sytuacyjnej Sojuszu, interoperacyjności i zaangażowania wspólnie z partnerami.
48. Najważniejszym obowiązkiem Sojuszu jest ochrona i obrona naszego terytorium oraz ludności przed atakiem, co przewidziano w Artykule 5 traktatu waszyngtońskiego. Nikt nie powinien powątpiewać w reakcję NATO, jeżeli bezpieczeństwo któregoś z jego członków będzie zagrożone. NATO będzie nadal utrzymywać w gotowości pełen zestaw środków niezbędnych do odstraszenia i obrony przed wszelkimi zagrożeniami dla ochrony i bezpieczeństwa naszej ludności, gdziekolwiek by się one pojawiły.
49. Odstraszanie w oparciu o odpowiednią kompozycję nuklearnych, konwencjonalnych i przeciwrakietowych zdolności pozostaje kluczowym elementem naszej ogólnej strategii.
50. Dopóki istnieje broń nuklearna, NATO pozostanie sojuszem nuklearnym. Strategiczne siły jądrowe Sojuszu, szczególnie te w Stanach Zjednoczonych, są nadrzędną gwarancją bezpieczeństwa sojuszników. Niezależne, strategiczne siły jądrowe Zjednoczonego Królestwa i Francji pełnią rolę odstraszającą w polityce tych państw i przyczyniają się do realizacji ogólnej polityki odstraszania i bezpieczeństwa Sojuszu. Okoliczności, w których mogłoby dojść do rozważenia jakiegokolwiek użycia broni nuklearnej, są skrajnie mało prawdopodobne.
51. Siły konwencjonalne sojuszników wnoszą fundamentalny wkład do odstraszania przed szeroką gamą zagrożeń. Przyczyniają się one do widocznego wzmocnienia jedności NATO oraz sojuszniczej zdolności i gotowości do reagowania na obawy związane z bezpieczeństwem całego Sojuszu i każdego pojedynczego sojusznika.
52. Obrona przeciwrakietowa może uzupełniać rolę broni nuklearnej w zakresie odstraszania; nie może jednak jej zastąpić. Zdolności w tym obszarze mają charakter czysto defensywny.
53. Kwestie kontroli zbrojeń, rozbrojenia i nieproliferaacji nadal odgrywają ważną rolę w realizacji celów bezpieczeństwa Sojuszu. Zarówno sukces, jak i porażka tych wysiłków mogą mieć bezpośredni wpływ na środowisko zagrożeń dla NATO. W tym kontekście, nadrzędne znaczenie ma przestrzeganie zobowiązań dotyczących rozbrojenia i nieproliferaacji powziętych w obowiązujących porozumieniach, w tym w traktacie o całkowitej likwidacji pocisków rakietowych średniego i pośredniego zasięgu (*Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty, INF*), który stanowi kluczowy element bezpieczeństwa euroatlantyckiego. W świetle powyższego, sojusznicy wzywają Rosję do utrzymania obowiązywania Traktatu INF przez zapewnienie jego pełnego i weryfikowalnego stosowania.
54. Zagrożenie dla ludności, terytorium i sił NATO wskutek proliferacji pocisków balistycznych nieustannie wzrasta, a obrona przeciwrakietowa stanowi część szerszej odpowiedzi mającej na celu przeciwdziałanie temu zagrożeniu. Na naszym szczycie w Lizbonie w 2010 r. postanowiliśmy rozwinąć sojuszniczą zdolność do Obrony przed Pociskami Balistycznymi (*Ballistic Missile Defence, BMD*), która ma przyczynić się do realizacji naszego podstawowego zadania, jakim jest obrona kolektywna. Obrona przeciwrakietowa stanie się integralną częścią całości sił i środków obronnych Sojuszu (*Alliance's overall defence posture*) i przyczyni do niepodzielności bezpieczeństwa Sojuszu.
55. Celem tych zdolności jest zapewnienie pełnego pokrycia i ochrony dla całej ludności, terytorium i wszystkich sił europejskich członków NATO przed rosnącymi zagrożeniami powodowanymi przez

proliferację pocisków balistycznych, opierając się na zasadach niepodzielności bezpieczeństwa sojuszników, solidarności NATO, sprawiedliwego dzielenia ryzyk, obciążeń i wyzwań, z uwzględnieniem poziomu zagrożenia, naszych własnych możliwości oraz wykonalności technicznej, zgodnie z aktualną wspólną oceną zagrożeń, uzgodnioną przez Sojusz. Jeżeli międzynarodowe wysiłki spowodują zmniejszenie zagrożeń wynikających z rozprzestrzeniania pocisków balistycznych, program obrony przeciwrakietowej NATO może i będzie odpowiednio dostosowywany.

56. Na szczycie w Chicago w 2012 r. zadeklarowaliśmy osiągnięcie przejściowej zdolności operacyjnej BMD jako pierwszego istotnego kroku, z punktu widzenia operacyjnego, oferującego maksymalne pokrycie, przy użyciu dostępnych środków, w celu obrony naszej ludności, terytorium i sił wzdłuż europejskiej południowej flanki NATO przed atakami przy użyciu pocisków balistycznych. Przejściowa zdolność obrony przeciwrakietowej NATO jest operacyjnie zdolna do działania.
57. Obecnie z zadowoleniem zauważamy, że proces rozmieszczania systemu *Aegis Ashore* w Deveselu w Rumunii przebiega zgodnie z planem i zmierza do zakończenia, planowanego w 2015 r. System *Aegis Ashore* zostanie przekazany do NATO i znacząco podniesie nasze zdolności w zakresie BMD. Z zadowoleniem odnotowujemy również fakt dalszego rozmieszczenia okrętów z systemem *Aegis BMD* (*Aegis Ballistic Missile Defence, Aegis BMD*) w bazie Rota w Hiszpanii. W oparciu o przejściową zdolność, dodatkowe okręty z systemem *Aegis BMD* mogłyby zostać udostępnione NATO.
58. Obecnie z zadowoleniem odnotowujemy ofertę dodatkowych, dobrowolnych wkładów narodowych oraz fakt, że szereg sojuszników opracowuje, w tym w ramach międzynarodowej współpracy, lub nabywa dalsze elementy potencjału BMD, które mogą zostać udostępnione Sojuszowi. Naszym celem pozostaje wyposażenie Sojuszu w funkcjonujący system obrony przeciwrakietowej, który zapewni pełne pokrycie i ochronę ludności, terytorium i sił NATO w Europie opierając się na dobrowolnych wkładach państw, w tym finansowane przez państwa członkowskie systemy przechwytywania i wykrywania, porozumienia o goszczeniu tych elementów na swoim terytorium, a także o rozbudowę Aktywnej Wielowarstwowej Obrony Przed Pociskami Balistycznymi Teatru Działań (*Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence, ALTBMD*). Jedynie systemy dowodzenia i kierowania ALTBMD oraz ich rozszerzenie na potrzeby obrony terytorialnej będą finansowane ze wspólnego funduszu.
59. Dostrzegamy potencjalne możliwości współpracy w zakresie obrony przeciwrakietowej i zachęcamy sojuszników do zbadania możliwości dodatkowych, dobrowolnych wkładów, w tym również w ramach współpracy międzynarodowej, mających na celu zapewnienie odpowiednich zdolności oraz korzystanie z potencjalnych synergii w planowaniu, opracowywaniu, zleceniu i rozmieszczaniu. Dostrzegamy również fakt, że BMD uwzględniono w dwóch projektach *Smart Defence*.
60. Tak jak w przypadku wszystkich operacji NATO, nad działaniami wojskowymi podejmowanymi przy użyciu wspomnianej zdolności zapewniona zostanie pełna kontrola polityczna sojuszników. Będziemy w tym celu zacieśniać polityczny nadzór nad sojuszniczym systemem BMD w miarę jego rozwoju. Przyjmujemy z zadowoleniem ukończenie przez Sojusz przeglądu porozumień dotyczących przejściowej zdolności operacyjnej systemu BMD NATO oraz podkreślamy, że Sojusz będzie przygotowany do wykorzystania dodatkowych wkładów sojuszników w miarę ich udostępniania. Ponadto zlecamy Radzie prowadzenie regularnego przeglądu wdrażania systemu przeciwrakietowego NATO, w tym przed spotkaniami ministrów spraw zagranicznych i obrony, i przygotowanie kompleksowego raportu na temat postępów i problemów, z którymi trzeba się zmierzyć w kontekście jego przyszłego rozwoju, do czasu naszego kolejnego szczytu.
61. Pozostajemy w gotowości do działania we współpracy z państwami trzecimi, w trybie indywidualnym, na rzecz wzmocnienia przejrzystości i zaufania oraz poprawy efektywności obrony przeciwrakietowej. Podjęliśmy już wstępne kroki, które mogą prowadzić do różnych form współdziałania z państwami trzecimi w obszarze obrony przeciwrakietowej. Podobnie jak w Chicago w 2012 r., potwierdzamy, że obrona przeciwrakietowa NATO nie jest skierowana przeciwko Rosji i nie przyczyni się do osłabienia rosyjskiego strategicznego potencjału odstraszania. Obrona przeciwrakietowa NATO ma na celu obronę przed potencjalnymi zagrożeniami pochodzącymi spoza obszaru euroatlantyckiego.

62. Sojusz potwierdza swoje długoterminowe zaangażowanie w kontrolę zbrojeń konwencjonalnych jako kluczowego elementu bezpieczeństwa euroatlantyckiego i podkreśla wagę pełnego wdrożenia i wypełniania wymogów w celu odbudowy zaufania i zrozumienia. Jednostronne działania militarne Rosji na Ukrainie i wokół niej podważyły pokój, bezpieczeństwo i stabilność w całym regionie, a wybiórcze wdrożenie przez Rosję dokumentu wiedeńskiego (*Vienna Document*) i traktatu o otwartych przestrzorzach (*Open Skies Treaty*), a ponadto trwające od długiego czasu zawieszenie wykonywania traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty, CFE*) nadszarpnęły pozytywny efekt wspomnianych instrumentów kontroli zbrojeń. Sojusznicy wzywają Rosję do pełnego wywiązania się z zobowiązań. Sojusznicy są zdeterminowani zachować, wzmacniać i modernizować środki kontroli zbrojeń konwencjonalnych w Europie opierając się na kluczowych zasadach i zobowiązaniach, w tym na wzajemności, przejrzystości i zgodzie państwa-gospodarza.
63. Na ostatnim szczycie w Chicago postawiliśmy sobie ambitny cel Sił NATO 2020: nowoczesnych, ściśle ze sobą powiązanych sił, wyposażonych, wyszkolonych i dowodzonych w taki sposób, aby mogły sprostać poziomowi ambicji NATO (*NATO's Level of Ambition*), i mogły działać wspólnie oraz z partnerami w każdym środowisku. W naszej ocenie, cel ten pozostaje aktualny i potwierdzamy nasze zaangażowanie w jego realizację. Plan Gotowości NATO uzupełnia i wzmacnia program Sił NATO 2020 przez zwiększenie całościowej gotowości i zdolności do reagowania.
64. NATO potrzebuje obecnie, bardziej niż kiedykolwiek, nowoczesnych, solidnych i sprawnych sił zbrojnych o wysokiej gotowości – w powietrzu, na lądzie i na morzu – w celu sprostania bieżącym i przyszłym wyzwaniom. Jesteśmy zaangażowani w dalsze wzmacnianie naszych zdolności. W tym celu, dziś uzgodniliśmy Pakiet Planowania Obronnego (*Defence Planning Package*) obejmujący szereg priorytetów, takich jak wzmocnienie i rozszerzenie szkolenia i ćwiczeń; dowodzenie i kierowanie – w tym wymagającymi operacjami powietrznymi; wywiad, obserwacja i rozpoznanie; zdolności obrony przeciwrakietowej NATO, zgodnie z decyzjami podjętymi na szczytach w 2010 r. w Lizbonie i 2012 r. w Chicago, w tym dotyczącymi dobrowolnego charakteru wkładów państw; cyberobrona oraz wzmocnienie siły i gotowości naszych sił lądowych zarówno na potrzeby obrony kolektywnej, jak i reagowania kryzysowego. Realizacja tych priorytetów poprawi kolektywne zdolności Sojuszu i lepiej przygotowuje NATO do radzenia sobie z bieżącymi i przyszłymi zagrożeniami i wyzwaniami. Uzgodniliśmy ten pakiet, aby dostarczyć informacji na potrzeby naszych inwestycji obronnych i poprawić zdolności sojuszników w ramach ich zasobów narodowych. W tym kontekście, połączone zdolności sił powietrznych NATO wymagają odpowiedniego przemyślenia w perspektywie długoterminowej.
65. Nadal kładziemy nacisk na współpracę wielonarodową. W ślad za Inicjatywą na rzecz Połączonego Wywiadu, Obserwacji i Rozpoznania (*Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance, JISR*), uruchomioną na naszym szczycie w Chicago, trwają prace nad dostarczeniem wstępnej zdolności operacyjnej w celu wsparcia operacji NATO i kolejnych rotacji Sił Odpowiedzi NATO od 2016 r. i w kolejnych latach. Zauważamy w tym kontekście postęp w rozwoju zdolności sojuszniczego Systemu Obserwacji Obiektów Naziemnych z Powietrza (*Alliance Ground Surveillance, AGS*), który będzie dostępny do użycia operacyjnego w 2017 r. Co więcej, Powietrzne Siły Kontroli i Wczesnego Ostrzegania NATO (*NATO's Airborne Early Warning and Control Force*) będą w dalszym ciągu modernizowane, aby utrzymać ich pełną zdolność operacyjną. JISR dobrze ukazuje zalety wielonarodowej współpracy w rozwoju i wykorzystaniu zdolności wśród sojuszników, która umożliwia znaczące korzyści operacyjne i obniża koszty. W tym duchu, niektórzy sojusznicy tworzą wielonarodową grupę użytkowników systemu bezzałogowych bojowych aparatów latających MQ-9, w szczególności w celu zwiększenia interoperacyjności i zmniejszenia kosztów całkowitych.
66. Podobnie podkreślamy fakt, że od kiedy uruchomiliśmy inicjatywę *Smart Defence* na szczycie w Chicago, powstaje coraz większa liczba wielonarodowych projektów, które mają pomóc sojusznikom w harmonizacji wymagań, podziale obciążeń oraz osiągnięciu wymiernych korzyści podnoszących efektywność operacyjną oraz obniżających koszty. Wykorzystujemy ten pozytywny impuls w szczególności, aby sprostać priorytetowym zapotrzebowaniom na zdolności Sojuszu. Konkretnie, dwie grupy sojuszników uzgodniły, że będą realizować prace nad, odpowiednio, zwiększeniem dostępności kierowanych pocisków precyzyjnego rażenia powietrze-ziemia i zapewnieniem zdolności do

przemieszczania baz lotniczych (*provision of a deployable airbase capability*) oraz podpisały odpowiednie listy intencyjne w tej sprawie. Kolejne dwie grupy sojuszników podjęły decyzję o realizacji konkretnych projektów mających na celu usprawnienie wymiany informacji w ramach JISR w ramach operacji i obrony przeciwrakietowej, łącznie ze szkoleniem morskim.

67. Dziś zatwierdziliśmy także Koncepcję Państw Ramowych NATO (*NATO Framework Nations Concept*). Koncentruje się ona na tworzeniu grup sojuszników, podejmujących wielonarodowe prace, koordynowane przez państwo ramowe, w celu wspólnego rozwijania sił i zdolności wymaganych przez Sojusz. Wdrożenie Koncepcji przyczyni się do zapewnienia Sojuszowi komplementarnych zestawów sił i zdolności, szczególnie w Europie. Pomoże to zademonstrować gotowość europejskich sojuszników do robienia więcej na rzecz wspólnego bezpieczeństwa i poprawi równowagę w dostarczaniu zdolności między Stanami Zjednoczonymi a europejskimi sojusznikami oraz między samymi europejskimi sojusznikami. Aby wdrożyć tę koncepcję, grupa dziesięciu sojuszników, koordynowana przez Niemcy jako państwo ramowe i skupiona na rozwoju zdolności, podjęła dziś zobowiązanie, na podstawie wspólnego listu, do podjęcia systematycznych wspólnych prac, pogłębiania i intensyfikacji ich współpracy w dłuższej perspektywie czasowej, w celu wdrożenia w różnych konfiguracjach, wielu wielonarodowych projektów dotyczących priorytetowych obszarów Sojuszu w szerokim spektrum zdolności. Wstępnie państwa te skoncentrują się na tworzeniu komplementarnych zestawów zdolności w obszarach: wsparcia logistycznego; ochrony chemicznej; biologicznej, radiologicznej i nuklearnej; zapewnienia odpowiedniej siły rażenia z ziemi, z powietrza i z morza oraz dowództw gotowych do przerzutu. Również kolejna grupa siedmiu sojuszników, koordynowana przez Zjednoczone Królestwo jako państwo ramowe, uzgodniła dzisiaj utworzenie Połączonych Sił Ekspedycyjnych (*Joint Expeditionary Force, JEF*) – zdolnych do przerzutu w krótkim czasie i prowadzenia pełnego spektrum operacji, w tym operacji o wysokiej intensywności. JEF ułatwią efektywne rozmieszczenie istniejących i powstających zdolności i formacji wojskowych. Oprócz tego, grupa sześciu sojuszników koordynowana przez Włochy jako państwo ramowe, także w oparciu o powiązania regionalne, skupi się na doskonaleniu pewnej liczby obszarów zdolności Sojuszu, takich jak stabilizacja i odbudowa, dostarczanie wsparcia, możliwość wykorzystania formacji lądowych oraz dowodzenia i kierowania. Zgodnie z Koncepcją Państw Ramowych powstaną również inne grupy.
68. Dwóch sojuszników ogłosiło chęć utworzenia Wspólnych Połączonych Sił Ekspedycyjnych (*Combined Joint Expeditionary Force*), począwszy od 2016 r., które mają być dostępne na potrzeby pełnego spektrum operacji, w tym operacji wysokiej intensywności.
69. W dalszym ciągu korzystamy z doświadczenia zdobytego w aktualnych operacjach i poprawiamy naszą interoperacyjność za pomocą Inicjatywy Sił Połączonych (*Connected Forces Initiative, CFI*). Dziś zatwierdziliśmy: istotny Pakiet CFI, na który składa się sześć kluczowych celów, w tym ćwiczenie o wysokiej widoczności *Trident Juncture 2015*, z udziałem 25 tys. żołnierzy, którego gospodarzem będą Hiszpania, Portugalia i Włochy; szerszy i bardziej wymagający program ćwiczeń do zrealizowania w 2016 r. i w kolejnych latach oraz możliwe do przemieszczenia dowództwa komponentu operacji specjalnych. (*deployable Special Operations Component Command headquarters*). Jako kluczowy element, w realizacji programu Sił NATO 2020, CFI obejmuje pełen zakres misji, w tym misje najbardziej wymagające, demonstrując tym samym pełną jedność oraz determinację Sojuszu. Inicjatywa gwarantuje sojusznikom spójną strukturę szkoleń i ćwiczeń, wzmacnia pełen zakres połączonych i wspólnych szkoleń, propaguje interoperacyjność, w tym w działaniach z partnerami, przyczynia się do postępów technologicznych, takich jak koncepcja współpracy sieciowej (*Federated Mission Networking*), które usprawnią dzielenie się informacjami w Sojuszu oraz z partnerami w obszarze szkoleń, ćwiczeń i operacji.
70. W tym kontekście NATO, zgodnie z ustaleniami, będzie nadal blisko współpracować z UE w celu zapewnienia, aby nasza inicjatywa *Smart Defence* oraz unijna inicjatywa *Pooling and Sharing* uzupełniały się i wzmacniały wzajemnie, oraz aby wspierać rozwój zdolności i interoperacyjności z myślą o uniknięciu niepotrzebnego dublowania wysiłków oraz o maksymalizacji efektywności kosztowej. Z zadowoleniem przyjmujemy wysiłki państw NATO i państw członkowskich UE, w szczególności w obszarach strategicznego transportu powietrznego i tankowania w powietrzu, wsparcia medycznego,

nadzoru morskiego, komunikacji satelitarnej i szkoleń oraz wysiłki kilku państw w obszarze bezałogowych statków latających. Przyjmujemy również z aprobatą narodowe wysiłki w tych oraz innych obszarach, podejmowane przez sojuszników europejskich i ich partnerów, z których obie organizacje odnoszą korzyści. Sukces naszych wysiłków nadal zależy od wzajemnej przejrzystości i otwartości między obiema organizacjami. Zachęcamy do pełnego korzystania w tym celu z istniejących mechanizmów NATO-UE.

71. Geopolityczne i gospodarcze znaczenie wymiaru morskiego w XXI w. nadal rośnie. NATO musi przygotować się do złożonego, bardziej zatłoczonego, gwałtownie ewoluującego i coraz bardziej nieprzewidywalnego środowiska bezpieczeństwa morskiego. Wymaga to wzmocnienia zdolności morskich Sojuszu, których nie należy postrzegać w oderwaniu, lecz jako integralną część większego zestawu instrumentów NATO, służących do zapewniania interesów Sojuszu. Dlatego też będziemy nadal intensyfikować i rozszerzać wdrożenie Strategii Morskiej Sojuszu (*Alliance Maritime Strategy*), w dalszym ciągu podnosząc efektywność Sojuszu w dziedzinie morskiej oraz jej udział w odstraszeniu i kolektywnej obronie, zarządzaniu kryzysowym, bezpieczeństwie kooperatywnym i bezpieczeństwie morskim. Pobudzimy do większej aktywności Stałe Siły Morskie NATO (*NATO's Standing Naval Forces*), uelastyczniając ich skład oraz czas działania wkładów krajowych i, co do zasady, nie używając ich do przedłużających się operacji lub operacji o niskim stopniu ważności. Dodatkowo, wzmocnimy ich wartość edukacyjną, szkoleniową i ćwiczebną, w szczególności w obszarze zaawansowanych operacji. Prócz tego poszukamy sposobów na dalszą poprawę efektywności pełnego zakresu zdolności morskich Sojuszu. Lepsza koordynacja, współpraca i komplementarność z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w tym Unią Europejską, zgodnie z odpowiednimi, podjętymi decyzjami, a ponadto współpraca z państwami partnerskimi i innymi państwami, będą ważnym elementem wdrożenia Strategii Morskiej Sojuszu. Z zadowoleniem reagujemy na przyjęcie Strategii Bezpieczeństwa Morskiego UE (*EU's Maritime Security Strategy*) w czerwcu 2014 r., która będzie potencjalnie wносить wkład na rzecz bezpieczeństwa wszystkich sojuszników.
72. Spoglądając w przyszłość, Sojusz zdaje sobie sprawę, że zagrożenia i ataki cybernetyczne będą coraz częstsze, bardziej złożone i potencjalnie niszczące. Aby zmierzyć się z tym ewoluującym wyzwaniem przyjęliśmy Wzmocnioną Politykę Cyberobrony (*Enhanced Cyber Defence Policy*), przyczyniającą się do realizacji podstawowych zadań Sojuszu. Polityka potwierdza zasady niepodzielności bezpieczeństwa Sojuszu oraz zapobiegania, wykrywania, odporności, przywracania funkcjonalności i obrony. Przypomina ona, że podstawowym obowiązkiem NATO w obszarze obrony cybernetycznej jest obrona własnych sieci, oraz że wsparcie na rzecz sojuszników powinno być realizowane w duchu solidarności, z podkreśleniem odpowiedzialności sojuszników za stworzenie odpowiednich zdolności ochrony sieci narodowych. Nasza polityka uznaje również fakt, że prawo międzynarodowe, w tym międzynarodowe prawo humanitarne i Karta Narodów Zjednoczonych, obowiązują w odniesieniu do cyberprzestrzeni. Ataki cybernetyczne mogą osiągnąć próg zagrażający narodowemu i euroatlantyckiemu dobrobytowi, bezpieczeństwu i stabilności. Ich wpływ na nowoczesne społeczeństwa może być tak samo szkodliwy jak atak konwencjonalny. Potwierdzamy zatem, że obrona cybernetyczna należy do podstawowych zadań kolektywnej obrony NATO. Decyzja, czy w sytuacji ataku cybernetycznego przywołany zostanie artykuł 5, będzie podejmowana przez Radę Północnoatlantycką na podstawie analizy konkretnego przypadku.
73. Jesteśmy zaangażowani w dalszy rozwój naszych krajowych zdolności obrony cybernetycznej i wzmocnimy bezpieczeństwo cybernetyczne krajowych sieci, na których opiera się NATO w realizacji swoich podstawowych zadań, aby uczynić Sojusz odpornym i w pełni chronionym. Bliska dwustronna i wielonarodowa współpraca odgrywa kluczową rolę we wzmacnianiu zdolności obrony cybernetycznej Sojuszu. Będziemy w dalszym ciągu podejmować działania mające na celu włączenie obrony cybernetycznej w ramy operacji NATO oraz do planowania operacyjnego, planowania ewentualnościowego oraz usprawniać udostępnianie informacji i świadomość sytuacyjną wśród sojuszników. W radzeniu sobie z cyberatakami i cyberryzykami kluczową rolę odgrywają silna współpraca partnerska. Będziemy zatem w dalszym ciągu aktywnie angażować się w zagadnienia cybernetyczne z odpowiednimi państwami partnerskimi na zasadzie konkretnego przypadku oraz z innymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z UE – zgodnie z ustaleniami – i pogłębimy naszą współpracę z sektorem przemysłu za pomocą Programu Partnerstwa z Sektorem Przemysłu

Cybernetycznego (*NATO Industry Cyber Partnership*). Innowacje technologiczne i wiedza z sektora prywatnego są kluczowymi czynnikami, które umożliwią NATO i sojusznikom realizację celów Wzmocnionej Polityki Cyberobrony (*Enhanced Cyber Defence Policy*). Poprawimy jakość edukacji, szkoleń i ćwiczeń NATO w zakresie obrony cybernetycznej. Opracujemy zdolności NATO do szkoleń na „cybernetycznych polach ćwiczeń”, budując je w pierwszym kroku w oparciu o estońskie osiągnięcia w tym zakresie, z uwzględnieniem zdolności i wymogów Szkoły Systemów Komunikacji i Informacji NATO (*NATO Communications and Information Systems School, NATO CIS School*) oraz innych organów szkoleniowych i edukacyjnych NATO.

74. NATO docenia znaczenie inkluzywnych, zrównoważonych, innowacyjnych i konkurencyjnych w skali globalnej przemysłów obronnych, obejmujących małe i średnie przedsiębiorstwa, w kontekście rozwijania i utrzymywania krajowych zdolności obronnych oraz technologicznej i przemysłowej bazy przemysłu obronnego w całej Europie i Ameryce Północnej.
75. Rozprzestrzenienie broni jądrowej i innych środków masowego rażenia (*weapons of mass destruction, WMD*) oraz środków ich przenoszenia przez państwa i podmioty niepaństwowe stanowi zagrożenie dla naszej ludności, terytorium i sił. Sojusz działa na rzecz bezpieczniejszego świata dla wszystkich oraz tworzy warunki dla świata bez broni jądrowej, zgodnie z celami Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (*Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT*) oraz w sposób propagujący stabilność międzynarodową i opierając się na zasadzie niepominiejszania bezpieczeństwa dla wszystkich. Odpowiedź na poważne wyzwanie związane z rozprzestrzenianiem broni jądrowej pozostaje pilnym, międzynarodowym priorytetem.
76. Wzywamy Iran do skorzystania z możliwości przedłużenia Wspólnego Planu Działań (*Joint Plan of Action*) do 24 listopada 2014 r., w celu podjęcia strategicznych decyzji, które przywrócą zaufanie w wyłącznie pokojowy charakter irańskiego programu nuklearnego. Niezmiennie wzywamy Iran do pełnego przestrzegania wszystkich międzynarodowych zobowiązań, w tym wszystkich odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz Rady Gubernatorów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (*International Atomic Energy Agency, IAEA*). Podkreślamy również znaczenie współpracy Iranu z IAEA w kontekście rozwiązania wszystkich pozostających do rozwiązania kwestii, w szczególności związanych z możliwymi wymiarami wojskowymi programu atomowego Iranu.
77. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni programami nuklearnym i pocisków balistycznych oraz działaniami związanymi z rozprzestrzenianiem tych środków podejmowanymi przez Koreańską Republikę Ludowo-Demokratyczną (KRLD), którą wzywamy do pełnego przestrzegania wszelkich odpowiednich rezolucji RB ONZ oraz Wspólnego Oświadczenia z Rozmów Sześciopartnych z 2005 r. (*Joint Statement of the Six-Party Talks*). Wzywamy KRLD do zaniechania wszystkich istniejących programów nuklearnych i programów rakiet balistycznych w sposób całkowity, możliwy do zweryfikowania i nieodwracalny oraz do natychmiastowego zaprzestania wszelkich powiązanych działań. Zdecydowanie potępiamy wystrzelenie przez KRLD rakiety w grudniu 2012 r., przy użyciu technologii balistycznej; test nuklearny, który został przeprowadzony przez KRLD w lutym 2013 r. oraz szereg prób wystrzelenia pocisków balistycznych bliskiego i średniego zasięgu od lutego 2014 r. Wzywamy KRLD do zaniechania wszelkich dalszych testów nuklearnych, prób wystrzeleń pocisków balistycznych oraz innych prowokacji.
78. Przewidziana na 2015 r. konferencja przeglądowa NPT będzie okazją dla stron do potwierdzenia swojego poparcia dla tego traktatu oraz jego filarów, opartych na nierozprzestrzenianiu, rozbrojeniu i pokojowym wykorzystaniu. Sojusznicy popierają wysiłki podejmowane na rzecz sukcesu tej konferencji. Wzywamy do przestrzegania i powszechnego stosowania się do zapisów NPT oraz Protokołu Dodatkowego do Porozumienia IAEA w Sprawie Zabezpieczeń (*Additional Protocol to the IAEA Safeguards Agreement*) oraz wzywamy do pełnego wdrożenia rezolucji RB ONZ nr 1540 i z zadowoleniem przyjmujemy dalsze prace realizowane w ramach rezolucji RB ONZ nr 1977. Wzywamy wszystkie państwa do zaangażowania się w skuteczne zwalczanie rozprzestrzeniania WMD na drodze upowszechnienia konwencji o zakazie broni chemicznej (*Chemical Weapons Convention*), konwencji o zakazie używania broni biologicznej i toksycznej (*The Biological and Toxin Weapons Convention*), traktatu o całkowitym zakazie prób z bronią jądrową (*Comprehensive Nuclear Test Ban*

Treaty), jak również za pośrednictwem inicjatywy krakowskiej (*Proliferation Security Initiative*). Wzywamy również wszystkie państwa do dalszego wzmacniania bezpieczeństwa materiałów nuklearnych i surowców radioaktywnych na swoich terytorium, zgodnie z przesłaniem sformułowanym na szczytach poświęconych bezpieczeństwu nuklearnemu (*Nuclear Security Summits*) w 2010 r. (w Waszyngtonie), 2012 r. (w Seulu) i 2014 r. (w Hadze). Zapewnimy ponadto, aby NATO było odpowiednio przygotowane do przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym i nuklearnym (*Chemical, Biological, Radiological and Nuclear, CBRN*), w tym również w ramach Wspólnej Grupy Zadaniowej ds. Obrony przed CBRN (*Combined Joint CBRN Defence Task Force*).

79. Terroryzm stanowi bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli państw NATO oraz międzynarodowej stabilności i dobrobytu w szerszej skali i pozostanie takim zagrożeniem w przewidywanej przyszłości. Jest to globalne zagrożenie, które nie zna pojęcia granic, narodowości, ani religii – wyzwanie, z którym międzynarodowa społeczność musi walczyć i radzić sobie wspólnie. Potwierdzamy nasze zaangażowanie w zwalczanie terroryzmu z niezachwianą determinacją, zgodnie z prawem międzynarodowym i zasadami Karty NZ. Państwa członkowskie NATO są wystawione na szereg zagrożeń terrorystycznych. NATO ma do odegrania określoną rolę, w tym poprzez współpracę wojskową z partnerami na rzecz budowania ich zdolności do radzenia sobie z takimi zagrożeniami oraz za sprawą udoskonalonego mechanizmu dzielenia się informacjami. Nie zapominając o ustawodawstwie lub zobowiązaniach krajowych, Sojusz jest przez cały czas świadomy ewoluującego zagrożenia ze strony terroryzmu oraz posiada adekwatną zdolność, aby zapobiegać zagrożeniom terrorystycznym, chronić przed nimi i na nie reagować; oraz aby angażować się we współpracę z partnerami i innymi organizacjami międzynarodowymi, w zależności od sytuacji, promując wspólne zrozumienie i praktyczną współpracę na rzecz Globalnej Strategii Zwalczania Terroryzmu ONZ (*UN Global Counter-Terrorism Strategy*), w tym w takich obszarach, jak Zarządzanie Zagrożeniem wskutek Eksplozji (*Explosive Risk Management*). Działając w oparciu o nasz Program Działań Obrony Przed Terroryzmem (*Defence Against Terrorism Programme of Work*), będziemy starali się poprawić naszą zdolność i usprawnić technologie, w tym w celu obrony przed improwizowanymi ładunkami wybuchowymi (*Improvised Explosive Devices*) i zagrożeniami CBRN. Terroryzm i powiązane zagrożenia pozostaną na wysokiej pozycji na liście zadań NATO.
80. Państwa Sojuszu tworzą unikatową społeczność bazującą na wartościach, przestrzegającą zasad wolności indywidualnej, demokracji, praw człowieka i rządów prawa. Sojusz jest przekonany, że te wspólne wartości i nasze bezpieczeństwo ulegną wzmocnieniu jeżeli będziemy współdziałać w ramach naszej szerokiej sieci partnerów na całym świecie. Sojusz będzie nadal aktywnie angażować się w działania na rzecz międzynarodowego bezpieczeństwa wykorzystując do tego partnerstwa z odpowiednimi państwami oraz innymi organizacjami międzynarodowymi, zgodnie z naszą Berlińską Polityką Partnerstw (*Berlin Partnership Policy*).
81. Partnerstwa są i nadal będą kluczową metodą działania NATO. Partnerzy służyli z nami w Afganistanie, Kosowie, w ramach innych operacji, poświęcając się ramię w ramię z wojskami sojuszniczymi i współpracując z nami przy zwalczaniu terroryzmu i piractwa. Partnerzy wnieśli znaczący wkład w nasze działania w ramach praktycznej współpracy w szeregu różnych dziedzin, łącznie z wkładem do Funduszy Powierniczych (*Trust Funds*). Wspólnie z naszymi partnerami zbudowaliśmy szeroką sieć współpracy w zakresie bezpieczeństwa. Sojusznicy są zdecydowani utrzymać i rozwijać te doświadczenia, gdyż nasze partnerstwa odgrywają kluczową rolę w propagowaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Dlatego też na niniejszym szczycie podejmujemy wspólne zobowiązanie do wzmocnienia politycznego dialogu i praktycznej współpracy z naszymi partnerami, którzy podzielają naszą wizję bezpieczeństwa kooperatywnego w ramach porządku międzynarodowego opartego na rządach prawa. Będziemy nadal budować zdolności obronne i wzmacniać interoperacyjność za pośrednictwem takich inicjatyw jak Program Doskonalenia Edukacji Obronnej (*Defence Education Enhancement Programme*) oraz Program Rozwoju w dziedzinie Profesjonalizacji (*Professional Development Programme*). Będziemy również kontynuować działania mające na celu propagowanie przejrzystości, odpowiedzialności i uczciwości w sektorach obronnych zainteresowanych państw, za pośrednictwem programu Budowania Inegralności (*Building Integrity*).

82. W tym roku obchodzimy dwudziestolecie Partnerstwa dla Pokoju (*Partnership for Peace*, PfP). PfP oraz Rada Partnerstwa Euroatlantyckiego (*Euro-Atlantic Partnership Council*) są i będą częścią wizji Europy, która jest jednością, która jest wolna, i w której panuje pokój. Przyczyniły się one do wytworzenia więzi politycznych w całej Europie, poprzez Kaukaz i aż po Azję Środkową; dostarczyły podstaw praktycznej współpracy mającej na celu sprostanie zagrożeniom w obszarze naszego wspólnego bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa ludzkiego (*human security*). W samym sercu tej współpracy leżą wspólne wartości i zasady, do których przestrzegania zobowiązali się sojusznicy i partnerzy w dokumentach powołujących PfP. Obejmują one zobowiązanie do powstrzymania się od gróźb lub użycia siły przeciwko integralności terytorialnej lub niezależności politycznej jakiegokolwiek państwa, poszanowania granic uznanych na podstawie umów międzynarodowych oraz rozstrzygania sporów środkami pokojowymi. Zasady te są dziś tak samo ważne, jak zawsze, i muszą być bez wyjątków przestrzegane przez całą społeczność euroatlantycką.
83. Potwierdzamy nasze zaangażowanie w Dialog Śródziemnomorski (*Mediterranean Dialogue*, MD) i Sтамбульską Inicjatywę Współpracy (*Istanbul Cooperation Initiative*, ICI) oraz zasady leżące u ich podstaw; MD oraz ICI pozostają dwiema uzupełniającymi się, choć odrębnymi ramami współpracy partnerskiej. Oczekujemy na pogłębienie naszego dialogu politycznego i praktycznej współpracy w ramach obu forów, bazując na osiągniętym postępie na przestrzeni wielu poprzednich lat. Pozostajemy otwarci na przyjęcie do tych ram współpracy nowych członków z regionu Morza Śródziemnego oraz szerszego regionu Bliskiego Wschodu.
84. W tym roku obchodzimy również dwudziestolecie Dialogu Śródziemnomorskiego. Obecnie, gdy region Morza Śródziemnego musi się mierzyć z ogromnymi wyzwaniami w zakresie bezpieczeństwa, które mają daleko idące implikacje dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego, znaczenie tego forum, zrzeszającego kluczowe państwa leżące na południowej granicy NATO, jest większe niż kiedykolwiek. Wzmocnienie politycznego wymiaru MD pomoże zaradzić wyzwaniom w regionie. Pozostajemy w gotowości do kontynuacji współpracy z naszymi partnerami uczestniczącymi w Dialogu Śródziemnomorskim, aby w najpełniejszy sposób wykorzystać możliwości oferowane przez ich partnerstwo z NATO, w tym partnerstwa indywidualne i programy współpracy.
85. Obchodzimy również dziesięciolecie Sтамбульskiej Inicjatywy Współpracy, która pomogła nam promować zrozumienie i współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa wraz z naszymi partnerami z regionu Zatoki Perskiej. Zachęcamy nasze państwa partnerskie wchodzące w skład ICI do proaktywnego wykorzystania możliwości oferowanych przez partnerstwo z NATO, w tym partnerstwa indywidualne i programy współpracy.
86. Zwiększymy również wysiłki, aby zaangażować i dotrzeć do tych partnerów na świecie, którzy mogą się znacząco przyczynić do sprostania wspólnym problemom związanym z bezpieczeństwem. Berlińska Polityka Partnerstwa (*Berlin Partnership Policy*) stworzyła większe możliwości dla tych państw w zakresie indywidualnej współpracy z NATO na szczeblu politycznym i praktycznym. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt, że niektórzy nasi partnerzy z różnych części świata skorzystali z tych możliwości dostarczając wsparcia w ramach operacji i angażując się we współpracę i dialog w obszarze bezpieczeństwa, aby powiększać wspólne zrozumienie naszych obopólnych interesów bezpieczeństwa.
87. Będziemy w podobny sposób podchodzić do dalszego rozwijania naszych relacji z właściwymi regionalnymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Rada Współpracy Zatoki Perskiej (*Gulf Cooperation Council*) oraz Liga Państw Arabskich (*Arab League*) oraz pozostaniemy otwarci na relacje z innymi, w tym w kontekście regionalnych sytuacji kryzysowych.
88. Kończąc operację bojową w Afganistanie, zapewnimy, aby więzi nawiązane między siłami zbrojnymi sojuszników i państw partnerskich pozostały tak silne, jak dotychczas. Razem braliśmy udział w walce. Obecnie musimy skupić się na wspólnych przygotowaniach i szkoleniu. Przyjeliśmy zatem całościową Inicjatywę dotyczącą Interoperacyjności Partnerów (*Partnership Interoperability Initiative*), aby wzmocnić naszą zdolność do radzenia sobie z wyzwaniami w obszarze bezpieczeństwa wspólnie z naszymi partnerami. Tutaj, w Walii, nasi Ministrowie Obrony zainicjowali Platformę Interoperacyjności

(*Interoperability Platform*), odbywając spotkanie z 24 partneramiⁱ, którzy okazują swoją wolę wzmocnienia interoperacyjności z NATO. Partnerzy ci zostali zaproszeni do podjęcia wspólnych prac, aby rozwinąć dialog i praktyczną współpracę w zakresie interoperacyjności. Ministrowie Obrony odbyli ponadto spotkanie z pięcioma państwami partnerskimiⁱⁱ, które wnoszą szczególnie znaczący wkład w operacje NATO, aby omówić z nimi dalsze pogłębianie dialogu i praktycznej współpracy w ramach rozszerzonych możliwości wynikających z Inicjatywy dotyczącej Interoperacyjności Partnerów. Rozważymy włączenie do tych działań innych państw partnerskich, jeśli będą to uzasadniać ich wkłady i interesy.

89. Podjęliśmy dziś decyzję o uruchomieniu Inicjatywy Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa (*Defence and Related Security Capacity Building Initiative*), aby wzmocnić nasze zaangażowanie na rzecz państw partnerskich oraz pomóc Sojuszowi wzmocnić stabilność bez potrzeby rozmieszczania znaczących sił bojowych, jako ogólnego wkładu Sojuszu w bezpieczeństwo międzynarodowe, stabilność i zapobieganie konfliktom. Inicjatywa ta jest skonstruowana w oparciu o rozległe doświadczenia NATO w dziedzinie pomocy, doradztwa i wsparcia dla tych państw na rzecz budowania ich zdolności obronnych i powiązanych z nimi zdolności w dziedzinie bezpieczeństwa. Opierając się na bliskiej współpracy, oraz nawiązaniu do prośb tych państw, wyraziliśmy zgodę na rozszerzenie inicjatywy i objęcie nią Gruzji, Jordanii i Mołdawii. Jesteśmy również gotowi przy wykorzystaniu tej inicjatywy, opierając się na zapotrzebowaniu, rozważyć prośby zainteresowanych partnerów i państw niebędących partnerami oraz zaangażować w ten proces organizacje międzynarodowe i regionalne w celu budowania ich zdolności obronnych i powiązanych z nimi zdolności w dziedzinie bezpieczeństwa. Potwierdzamy gotowość NATO do zapewnienia wsparcia doradczego w zakresie zdolności obronnych i w dziedzinie bezpieczeństwa Libii, jeżeli pozwolą na to warunki. Będziemy podejmować te starania w sposób komplementarny, w uzupełnieniu do wysiłku i w bliskiej współpracy z innymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności ONZ, UE i OBWE, w zależności od sytuacji. Niektóre państwa partnerskie mogą dostarczyć unikatowej wiedzy i wkładu w ramach wysiłków NATO na rzecz budowania zdolności. Z zadowoleniem przyjmujemy mianowanie Zastępcy Sekretarza Generalnego NATO Specjalnym Koordynatorem ds. Budowania Zdolności Obronnych (*Special Coordinator for Defence Capacity Building*) oraz utworzenie centralnego ośrodka o charakterze wojskowym w Strukturze Dowodzenia NATO, co ma pomóc zapewnić odpowiednią, spójną i skuteczną odpowiedź NATO we właściwym czasie, z uwzględnieniem wysiłków podejmowanych przez partnerów i poszczególnych sojuszników na zasadzie dobrowolności.
90. Przywiązujemy dużą wagę do zapewnienia kobietom pełnego i aktywnego udziału w zapobieganiu konfliktom, zarządzaniu nimi i rozwiązywaniu ich oraz w wysiłkach i współpracy podejmowanych w sytuacjach pokonfliktowych. Pozostajemy zaangażowani w zapobieganie przemocą seksualną i związanej z nią w trwających konfliktach. Od naszego ostatniego szczytu w Chicago poczyniliśmy znaczące postępy we wdrażaniu Rezolucji RB ONZ nr 1325 w sprawie Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*UNSCR 1325 on Women, Peace and Security*) oraz innych powiązanych rezolucji. Wdrażamy obecnie rezultaty Przeglądu Praktycznych Implikacji Rezolucji RB ONZ 1325 dla Prowadzenia Operacji (*Review of the Practical Implications of UNSCR 1325 for the Conduct of Operations*). Zrewidowana Polityka i Plan Działania w sprawie Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*A revised Policy and Action Plan on Women Peace and Security*) były rozwijane z naszymi partnerami w ramach Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego oraz z innymi partneramiⁱⁱⁱ. Utworzenie stałego stanowiska Specjalnego Pełnomocnika NATO ds. Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*NATO Special Representative for Women, Peace and Security*) podkreśla aktywne zaangażowanie Sojuszu w ten obszar problemowy. Współpraca NATO z państwami partnerskimi, organizacjami międzynarodowymi i społeczeństwem obywatelskim uległa wzmocnieniu i powinna być dalej rozwijana. Nasze obecne wysiłki, mające na celu zintegrowanie kwestii związanych z płcią z działaniami Sojuszu w ramach trzech kluczowych zadań NATO przyczynią się do bardziej nowoczesnego, gotowego i lepiej reagującego NATO. Poleciliśmy Radzie przedłożyć, na naszym kolejnym szczycie, raport z postępów wdrożenia przez NATO rezolucji RB ONZ nr 1325 oraz powiązanych rezolucji.
91. Przypominamy stałe zaangażowanie NATO we wdrożenie rezolucji RB ONZ nr 1612 oraz powiązanych rezolucji w sprawie ochrony dzieci dotkniętych konfliktami zbrojnymi oraz wyrażamy naszą głęboką

troskę dotyczącą niszczących skutków konfliktów zbrojnych dla dzieci. NATO będzie w dalszym ciągu realizować swoje obowiązki w ramach szerzej zakrojonych międzynarodowych wysiłków oraz działać w ramach już podjętych inicjatyw, aby odpowiednio włączyć ten problem w proces planowania i prowadzenia operacji i misji oraz w szkolenie, monitorowanie i sprawozdawczość. Dlatego też NATO oceni, w ścisłej współpracy z ONZ, w jaki sposób zapewnić odpowiednie przygotowanie Sojuszu na problemy związane z narażeniem dzieci na skutki konfliktów zbrojnych, bez względu na czas i miejsce ich wystąpienia.

92. Polityka „otwartych drzwi”, zgodnie z artykułem 10 traktatu północnoatlantyckiego, jest jednym z wielkich sukcesów Sojuszu. Kolejne etapy poszerzania NATO wzmocniły bezpieczeństwo i stabilność wszystkich naszych państw. Stały postęp integracji euroatlantyckiej sprzyja reformom, wzmacnia zbiorowe bezpieczeństwo i zapewnia stabilność niezbędną do dobrobytu. Drzwi NATO pozostaną otwarte dla wszystkich europejskich demokracji podzielających wartości Sojuszu, wyrażających wolę wstąpienia do Sojuszu i zdolnych do realizacji obowiązków wynikających z członkostwa, gotowych do przestrzegania zasad traktatu, oraz których przystąpienie do Sojuszu przyczyni się do wzmocnienia bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego. Potwierdzamy nasze silne zaangażowanie na rzecz integracji euroatlantyckiej państw partnerskich aspirujących do przystąpienia do Sojuszu, oceniając każde z nich na podstawie jego własnych osiągnięć. Decyzje o rozszerzeniu Sojuszu podejmuje wyłącznie samo NATO. Zachęcamy partnerów do dalszego wdrażania niezbędnych reform i decyzji, przyczyniających się do postępu w kontekście ich aspiracji oraz przygotowujących do członkostwa, my ze swej strony będziemy nadal oferować polityczne i praktyczne wsparcie względem ich wysiłków. Potwierdzamy dziś decyzje, które realizują naszą politykę „otwartych drzwi” bazującą na postępach poszczególnych państw partnerskich aspirujących do przystąpienia do Sojuszu.
93. NATO docenia znaczące wysiłki Gruzji służące wzmocnieniu jej systemu demokratycznego oraz modernizacji sił zbrojnych i instytucji obronnych. Z zadowoleniem przyjmujemy demokratyczny rozwój Gruzji, w tym pokojowe przekazanie władzy po wyborach parlamentarnych i prezydenckich przeprowadzonych odpowiednio w 2012 oraz 2013 r. Zachęcamy Gruzję do dalszego wdrażania reform, w tym konsolidacji instytucji demokratycznych, dalszych prac nad reformami w zakresie sądownictwa oraz zapewnienia pełnego poszanowania rządów prawa. NATO wysoko ceni znaczący wkład Gruzji w operację ISAF i docenia poświęcenie gruzińskich oddziałów w Afganistanie. Wraz z ofertą udziału Gruzji w Siłach Odpowiedzi NATO, wkład ten potwierdza rolę Gruzji w zapewnianiu naszego wspólnego bezpieczeństwa. Na szczycie w Bukareszcie w 2008 r. uzgodniliśmy, że Gruzja zostanie członkiem NATO, potwierdzamy wszystkie elementy tej decyzji oraz decyzji po niej następujących. Od tamtej pory Gruzja poczyniła znaczące postępy i przybliżyła się do NATO, wdrażając ambitne reformy i robiąc dobry użytek z Komisji NATO-Gruzja (*NATO-Georgia Commission*) oraz Rocznej Programu Narodowego (*Annual National Programme*). Odnotowujemy, że stosunki Gruzji z Sojuszem obejmują narzędzia niezbędne na dalszej drodze do ewentualnego członkostwa Gruzji w NATO. Przyjęliśmy dzisiaj znaczący pakiet dla Gruzji (*substantial package for Georgia*), obejmujący budowanie zdolności obronnych, szkolenia, ćwiczenia, wzmocnioną ofertę łącznikową oraz zwiększone możliwości w zakresie interoperacyjności. Środki te mają na celu wzmocnienie zdolności obronnych i interoperacyjności Gruzji w relacjach z Sojuszem, co pomoże Gruzji w przygotowaniach do członkostwa w NATO.
94. Podkreślamy nasze nieustanne poparcie na rzecz integralności terytorialnej i suwerenności Gruzji w jej międzynarodowo uznanych granicach. Z zadowoleniem przyjmujemy pełne wywiązywanie się przez Gruzję z porozumienia o zawieszeniu broni, w którego mediacji uczestniczyła UE, oraz wielostronnych działań na rzecz budowania zaufania. Z zadowoleniem odnotowujemy zobowiązanie Gruzji do nieużywania siły i wzywamy Rosję do podobnego działania. Niezmiennie wzywamy Rosję do wycofania uznania niezależności państwowej gruzińskich regionów Osetii Południowej i Abchazji oraz wycofania swoich sił z Gruzji. Zachęcamy wszystkich uczestników rozmów w Genewie do odegrania konstruktywnej roli oraz do dalszej bliskiej współpracy z OBWE, ONZ i UE na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktu w ramach międzynarodowo uznanego terytorium Gruzji.
95. Z zadowoleniem przyjmujemy znaczące postępy poczynione przez Czarnogórę w jej reformach, jej konstruktywną rolę w regionie Bałkanów Zachodnich oraz wkład na rzecz bezpieczeństwa

międzynarodowego, w tym wkład w nasze zaangażowanie w Afganistanie. W uznaniu postępów Czarnogóry na drodze do członkostwa w NATO, Sojusz wyraża zgodę na uruchomienie zintensyfikowanych i skonkretyzowanych rozmów z Czarnogórą oraz uzgadnia, że Ministrowie Spraw Zagranicznych ocenią postępy Czarnogóry nie później niż do końca 2015 r., z myślą o podjęciu decyzji o ewentualnym zaproszeniu Czarnogóry do Sojuszu. Rozmowy te będą prowadzone w połączeniu z procesem realizowanym w ramach Planu Działań na rzecz Członkostwa (*Membership Action Plan*, MAP). W międzyczasie oczekujemy, że Czarnogóra będzie kontynuować swoje wysiłki w celu sprostania pozostałym wyzwaniom, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania rządów prawa oraz dokończenia reformy sektora bezpieczeństwa. Z zadowoleniem przyjmujemy również wzrost poparcia publicznego w Czarnogórze dla członkostwa w NATO i zachęcamy do nieustannych wysiłków w tym obszarze.

96. Przywołujemy porozumienie zawarte na naszym szczycie w Bukareszcie w 2008 r., podobnie jak robiliśmy to na kolejnych szczytach, aby skierować zaproszenie do członkostwa w Sojuszu dla Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii^{iv}, kiedy tylko osiągnięte zostanie, w ramach ONZ, obojętne zadowalające rozwiązanie dotyczące nazwy państwa i zdecydowanie wzywamy do wzmożonych wysiłków na rzecz znalezienia takiego rozwiązania. Szybkie rozwiązanie tej kwestii, a w konsekwencji członkostwo, przyczyni się do wzmocnienia bezpieczeństwa i stabilności w regionie. Zachęcamy do wysiłku i popieramy kontynuację reform w tym państwie, w szczególności z myślą o zapewnieniu efektywnego dialogu demokratycznego, wolności mediów, niezawisłości sądownictwa oraz w pełni funkcjonującego wieloetnicznego społeczeństwa w oparciu o pełne wdrożenie ochrydzkiej umowy ramowej (*Ohrid Framework Agreement*). Zachęcamy też do podjęcia dalszych wysiłków na rzecz rozwoju relacji dobrosąsiedzkich. Doceniamy wieloletni wkład byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w nasze operacje i jej aktywną rolę we współpracy regionalnej. Ceniemy wieloletnie zaangażowanie byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w proces akcesyjny.
97. W pełni podtrzymujemy poparcie dla aspiracji członkowskich Bośni i Hercegowiny. Oczekujemy na wolne i sprawiedliwe powszechne wybory w październiku, które – mamy nadzieję – doprowadzą do wyłonienia skutecznej i efektywnie działającej koalicji rządowej, gotowej do podjęcia kwestii związanych z euroatlantyckimi aspiracjami państwa. Doceniamy wysiłki podejmowane od 2012 r., aby osiągnąć polityczne porozumienie w sprawie przepisania na rzecz państwa praw własności nieruchomości obronnych. Przedmiotem naszej troski jest fakt, że nie udało się dotychczas osiągnąć znaczącego postępu w kwestii spełnienia warunków sformułowanych przez Ministrów Spraw Zagranicznych NATO w Tallinie w kwietniu 2010 r. Z uwagi na fakt, że Ministrowie Spraw Zagranicznych będą aktywnie dokonywać przeglądu rozwoju sytuacji, zachęcamy przywództwo Bośni i Hercegowiny do podjęcia niezbędnych kroków w tym zakresie, aby można było uruchomić pierwszy cykl MAP tak szybko, jak to tylko możliwe. Doceniamy wkład Bośni i Hercegowiny w operacje kierowane przez NATO i wyrażamy uznanie dla jej konstruktywnej roli w regionalnym dialogu i bezpieczeństwie.
98. Tutaj, w Walii, nasi Ministrowie Spraw Zagranicznych spotkali się ze swoimi odpowiednikami z Bośni i Hercegowiny, Gruzji, Czarnogóry i byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii. Ministrowie omówili postępy poczynione przez te państwa, proces integracji euroatlantyckiej oraz inne kluczowe kwestie szczytu, w tym międzynarodową sytuację bezpieczeństwa. NATO jest wdzięczne tym partnerom za znaczący wkład, który nadal wnoszą w realizację celów NATO, zapewnianie międzynarodowego bezpieczeństwa i stabilności.
99. W świetle doświadczeń operacyjnych NATO i ewoluującego, złożonego środowiska bezpieczeństwa, całościowe podejście polityczne, cywilne i wojskowe jest niezbędne w zarządzaniu kryzysowym i bezpieczeństwie kooperatywnym. Co więcej, przyczynia się ono do poprawy efektywności naszego wspólnego bezpieczeństwa i obrony, bez uszczerbku dla zobowiązań w zakresie kolektywnej obrony Sojuszu. Potwierdzamy dziś nasze decyzje podjęte na szczytach w Lizbonie i Chicago. Całościowe podejście (*comprehensive approach*) sprzyja większej spójności w strukturach i działaniach NATO. Co więcej, NATO rozwinęło niewielkie, ale odpowiednie zdolności cywilne zgodnie z decyzjami ze szczytu lizbońskiego. W ramach wkładu NATO w całościowe podejście realizowane przez społeczność międzynarodową, wzmocnimy naszą współpracę z państwami partnerskimi i innymi aktorami, w tym z

organizacjami międzynarodowymi, takimi jak ONZ, UE i OBWE, a także organizacjami pozarządowymi, zgodnie z podjętymi decyzjami. Zapewnimy, aby wnioski sformułowane na podstawie całościowego podejścia, w tym wnioski z operacji ISAF, zostały wyciągnięte i zastosowane w szeregu różnych prac i nowych inicjatyw sojuszniczych, w tym, w zależności od właściwości, w Planie Gotowości NATO, Inicjatywie Sił Połączonych, Inicjatywie Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa oraz Inicjatywie dotyczącej Interoperacyjności Partnerów.

100. W duchu całościowego podejścia oraz w świetle zmieniającego się środowiska bezpieczeństwa w Europie, nasi Ministrowie Spraw Zagranicznych odbyli spotkanie z Wysokim Przedstawicielem Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, urzędującym Przewodniczącym OBWE oraz Sekretarzem Generalnym Rady Europy, aby omówić bliższą współpracę. W czasach, w których wartości i zasady leżące u podstaw najważniejszych instytucji obszaru euroatlantyckiego są wystawione na próbę, sojusznicy podkreślają potrzebę wspólnej pracy na rzecz realizacji naszego wspólnego celu, jakim jest Europa, która jest jednością, która jest wolna i w której panuje pokój. Oczekujemy kontynuacji tego dialogu, aby osiągnąć dalszy postęp w tych kwestiach.
101. Współpraca NATO z Organizacją Narodów Zjednoczonych (ONZ) wzmacnia bezpieczeństwo międzynarodowe. Z zadowoleniem przyjmujemy prowadzenie regularnego dialogu politycznego w obszarach będących przedmiotem wspólnej troski. Jesteśmy podbudowani efektami praktycznej współpracy między personelem naszych organizacji, w tym wymianą wiedzy, najlepszych praktyk i doświadczeń wyniesionych z operacji, szkoleń i ćwiczeń. Angażujemy się w poszukiwanie sposobów wzmocnienia naszego praktycznego wsparcia operacji pokojowych ONZ, także przez rozszerzanie współpracy między NATO a ONZ w budowaniu zdolności obronnych i bezpieczeństwa.
102. Unia Europejska (UE) pozostaje wyjątkowym i kluczowym partnerem NATO. Obie organizacje dzielą wspólne wartości i interesy strategiczne. W duchu pełnej wzajemnej otwartości, przejrzystości, komplementarności oraz poszanowania dla autonomii i integralności instytucjonalnej zarówno NATO, jak i UE, zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez obie organizacje, będą ramię w ramię współpracować w operacjach zarządzania kryzysowego, prowadzić poszerzone konsultacje polityczne oraz budować komplementarność obu organizacji na rzecz umacniania bezpieczeństwa i stabilności. Obecne strategiczne środowisko uwydatnia potrzebę dalszego wzmacniania naszego strategicznego partnerstwa, wspólnych wysiłków i przesłania ideowego.
103. NATO dostrzega znaczenie silniejszych zdolności obronnych Europy, które będą przyczyniać się również do wzmacniania NATO, poprawią bezpieczeństwo wszystkich sojuszników i zapewnią sprawiedliwszy podział kosztów, korzyści i obowiązków wynikających z członkostwa w Sojuszu. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmujemy decyzje państw członkowskich UE o wzmocnieniu europejskiej obrony i zdolności reagowania kryzysowego, w tym te, które zostały podjęte przez Radę Europejską w grudniu 2013 r.
104. Oczekujemy kontynuacji dialogu i współpracy między NATO a UE. Nasze konsultacje zostały poszerzone o kwestie będące przedmiotem wspólnej troski, obejmujące wyzwania bezpieczeństwa, takie jak cyberobrona, proliferacja broni masowego rażenia, zwalczanie terroryzmu oraz bezpieczeństwo energetyczne. Staramy się również zacieśniać współpracę w kilku innych obszarach, w tym obszarze bezpieczeństwa morskiego, budowania zdolności obronnych i w wymiarze bezpieczeństwa oraz zwalczania zagrożeń hybrydowych, zgodnie z podjętymi decyzjami.
105. Członkowie NATO spoza UE nadal wnoszą znaczący wkład w działania UE, mające na celu wzmocnienie jej zdolności do sprostania wspólnym wyzwaniom bezpieczeństwa. W kontekście dalszego strategicznego partnerstwa między NATO a UE, pełne zaangażowanie sojuszników spoza UE we wspomniane działania pozostaje kluczowe. Zachęcamy do dalszych wzajemnych działań wspierających wzmacnianie strategicznego partnerstwa.
106. Z zadowoleniem przyjmujemy raport Sekretarza Generalnego na temat relacji NATO-UE. Zachęcamy go do dalszej bliskiej współpracy z Wysokim Przedstawicielem UE oraz liderami innych instytucji

europejskich w szerokim spektrum tematycznym strategicznego partnerstwa NATO-UE oraz przygotowania raportu dla Rady na następny szczyt.

107. Aktywność Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w ramach kryzysu rosyjsko-ukraińskiego udowodniła, że organizacja ta odgrywa znaczącą rolę w rozwiązywaniu problemów bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim. W pełni popieramy wysiłki podejmowane przez OBWE i nadal ściśle współpracujemy z OBWE w obszarach takich jak zapobieganie konfliktom i ich rozwiązywanie, odbudowa po zakończeniu konfliktu oraz nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa. Jesteśmy zaangażowani w dalsze pogłębianie naszej współpracy, zarówno na szczeblu politycznym, jak i operacyjnym, we wszystkich obszarach wspólnego zainteresowania.
108. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt, że Unia Afrykańska (*African Union*, UA) kładzie coraz większy nacisk na zwalczanie globalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz jej rosnące wysiłki na rzecz budowy afrykańskich zdolności szybkiego reagowania na powstające konflikty. Zachęcamy do dalszej politycznej i praktycznej współpracy między NATO i UA, w celu wspierania Unii Afrykańskiej w tworzeniu silnych zdolności Afryki na rzecz zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa. W odpowiedzi na prośbę UA, NATO będzie w dalszym ciągu zapewniać wsparcie techniczne i jest gotowe rozważyć, w drodze konsultacji z UA, możliwości rozszerzenia naszej pomocy logistycznej, szkoleniowej i planistycznej dla afrykańskich sił pokojowych. Z zadowoleniem przyjmujemy ostatnie postępy w budowaniu solidnych podstaw prawnych współpracy NATO-UA.
109. Stabilne i wiarygodne dostawy energii, dywersyfikacja szlaków, dostawców i źródeł surowców energetycznych oraz rozbudowany system połączeń sieci energetycznych pozostają czynnikami o krytycznym znaczeniu. Podczas gdy kwestie te pozostają przede wszystkim w gestii rządów narodowych i innych organizacji międzynarodowych, NATO uważnie śledzi wydarzenia w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, w tym skutki kryzysu rosyjsko-ukraińskiego oraz zwiększającej się niestabilności na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej. W dalszym ciągu zamierzamy konsultować te kwestie i rozwijać nasze zdolności, aby przyczynić się do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, skupiając się na obszarach, w których NATO może wnieść wartość dodaną. W szczególności będziemy podnosić naszą świadomość sytuacyjną odnośnie do wydarzeń w obszarze energetyki, które niosą implikacje dla bezpieczeństwa sojuszników i Sojuszu, rozwijać zdolności NATO w zakresie ochrony energetycznej infrastruktury krytycznej oraz działać w kierunku zwiększania energooszczędności naszych sił zbrojnych, odnotowując w tym kontekście Koncepcję Obrony Przyjaznej dla Środowiska (*Green Defence Framework*). Będziemy ponadto intensyfikować wysiłki szkoleniowe i edukacyjne, kontynuować współpracę z państwami partnerskimi w poszczególnych obszarach i prowadzić konsultacje z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w tym UE, według potrzeb. Zapoznaliśmy się dzisiaj z raportem z postępów dotyczącym roli NATO w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i polecamy Radzie, aby w dalszym ciągu zwiększać rolę NATO w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, zgodnie z zasadami i wytycznymi uzgodnionymi na szczycie w Bukareszcie oraz kierunkiem nadanym przez kolejne szczyty i zapisy Koncepcji Strategicznej. Zlecamy Radzie przygotowanie kolejnego raportu z postępów na następny szczyt.
110. Kluczowe problemy ekologiczne i surowcowe, w tym zagrożenia zdrowotne, zmiany klimatyczne, niedobory zasobów wody i rosnące potrzeby energetyczne będą w dalszym ciągu kształtować przyszłe środowisko bezpieczeństwa na obszarach będących przedmiotem troski NATO, problemy te niosą w sobie potencjał w istotny sposób oddziałujący na planowanie i operacje Sojuszu.
111. Na szczycie w 2010 r. w Lizbonie sojusznicy uzgodnili ambitny program reform obejmujący przegląd funkcjonowania Agencji oraz Struktury Dowodzenia NATO (*NATO Command Structure*), reformę zarządzania zasobami, reformę Kwatery Głównej oraz całościowy przegląd wszystkich struktur zaangażowanych w rozwijanie zdolności NATO. Szefowie Państw i Rządów zapoznali się z postęпами w tej dziedzinie na szczycie w Chicago w 2012 r. Od tamtej pory NATO kontynuuje proces reform, wprowadza nowe zasady, usprawnia struktury, upraszcza procedury w celu poprawy efektywności w trosce o to, aby Sojusz był zdolny do efektywnego reagowania wobec zróżnicowanych zagrożeń i wyzwań, z którymi musi się mierzyć.

112. NATO dostosowało się do dalszego prowadzenia reformy finansowców, wykorzystując wysiłek Personelu Międzynarodowego (*International Staff*) i Wojskowego Personelu Międzynarodowego (*International Military Staff*), rozwijając Strukturę Dowodzenia NATO i osiągając wyższy poziom spójności działań między agencjami. Choć w reformowaniu Sojuszu poczyniono znaczący postęp, niezbędne są dalsze inicjatywy i wysiłki. Zleciliśmy dalsze prace w obszarach wspólnego finansowania zdolności, reformy zarządzania, zasad przejrzystości i odpowiedzialności, szczególnie w odniesieniu do dysponowania zasobami finansowymi NATO. Oczekujemy na kolejny raportz postępów reform w tych obszarach, który zostanie przedstawiony na następnym szczycie.
113. Chcielibyśmy wyrazić naszą wdzięczność za niezwykłą gościnność Rządu Zjednoczonego Królestwa oraz Narodu Walijskiego. Decyzje, które podjęliśmy na naszym szczycie pomogą zapewnić bezpieczeństwo naszych narodów i ludności, utrwalać więzi między Europą i Ameryką Północną oraz uczynią nasz region i świat bardziej stabilnym. Kolejne spotkanie odbędzie się w Polsce w 2016 r.

ⁱ Armenia, Australia, Austria, Azerbejdżan, Bahrajn, Bośnia i Hercegowina, Finlandia, Gruzja, Irlandia, Japonia, Jordania, Kazachstan, Republika Korei, Mołdawia, Mongolia, Czarnogóra, Maroko, Nowa Zelandia, Serbia, Szwecja, Szwajcaria, była Jugosłowiańska Republika Macedonii⁴, Ukraina i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

ⁱⁱ Australia, Finlandia, Gruzja, Jordania i Szwecja.

ⁱⁱⁱ Afganistan, Australia, Japonia, Jordania, Nowa Zelandia i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

^{iv} Turcja uznaje Republikę Macedonii w jej nazwie konstytucyjnej.